

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií

Wicca a současné novopohanství

Bakalářská práce

Autor: Veronika Hujacová
Studijní program: B6107 – Humanitní studia
Studijní obor: Transkulturní komunikace
Vedoucí práce: Mgr. Petr Macek, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Veronika Hujacová
Studium: P18P0536
Studijní program: B6107 Humanitní studia
Studijní obor: Transkulturní komunikace
Název bakalářské práce: **Wicca a současné novopohanství**
Název bakalářské práce AJ: Wicca and contemporary neopaganism

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem mé bakalářské práce je co nejlépe popsat novopohanství a jeho vzestup v České republice s konkrétním zaměřením na polyteistické náboženství Wiccu. V teoretické části popisují důležité pojmy pro celkové uchopení tématu, jako je především novopohanství, spiritualita a New age. Dále v práci uvádím počátky Wiccy, její směry, etickou stránku, svátky, rituály a mytologii. Teoretická část je dále propojena s výzkumnou částí práce.

Praktická část je tvořena kvalitativním výzkumem, který zakládám na polostrukturovaných rozhovorech s participanty. Výsledky výzkumu mi umožnily (alespoň u zkoumaného vzorku) zjistit, jak se novopohané cítí být přijati svým okolím a začlenění do české společnosti. Na základě výsledků výzkumu a poznatků z teoretické části uvádím představu budoucnosti českého novopohanství.

SOKOLÍČKOVÁ, Zdenka: *Výzvy pro transkulturní komunikaci*

NEŠPOR, Zdeněk R. *Sociologické studie, Jaká víra? Současná česká religiozita/spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství*

TYCHO, A.P. *Tak mnoho cest, příručka o náboženství, sektách, New age a nových duchovních směrech*

HANEGRAAFF, Wouter J: *New age religion and western cultures*

LEWIS, James R. *Witchcraft Today*

HORÁK, Pavel. Studium novopohanství. *Dingir, religionistický časopis o současné náboženské scéně*

NeBOROWIK, Irena a Grzegorz BABINSKI. *New religions phenomena in central and eastern europe*

CUNNINGHAM, Scott. *Wicca: magie, rituály, rady : pokročilé praktické instrukce pro samostatné poutníky na cestách Wiccy*

MICHAEL HOWARD, *Modern Wicca: A History From Gerald Gardner to the Present*

STARHAWK a M. MACHA NIGHTMARE. *Pohanská kniha mrtvých*

Kathleen L. Sheppard, *The Life of Margaret Alice Murray: A Woman's Work in Archaeology*

DIFIOSA, Jimahl. *A Coin for the Ferryman: The Death and Life of Alex Sanders*

ACHRER, Jakub. *Wicca: první zasvěcení*

BUCKLAND, Raymond. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*

Garantující pracoviště: Katedra kulturních a náboženských studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Petr Macek, Ph.D.

Oponent: ThLic. David Bouma, Th.D.

Datum zadání závěrečné práce: 12.3.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci “*Wicca a současné novopohanství*“ vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a veškeré použité prameny řádně cituji v seznamu použité literatury.

V Hradci Králové dne

13.7.2021

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat Mgr. Petru Mackovi, Ph.D. za cenné rady a odborné vedení bakalářské práce.

Anotace

HUJACOVÁ, Veronika. *Wicca a současné novopohanství*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021 55 s. Bakalářská práce

Cílem mé bakalářské práce je co nejlépe popsat novopohanství a jeho vzestup v České republice se zaměřením na polyteistické náboženství Wiccu. V teoretické části popisuji důležité pojmy pro celkové uchopení tématu jako je především novopohanství, spiritualita a New age. Dále v práci uvádím počátky Wiccy, její směry, etickou stránku, svátky, rituály a mytologii. Teoretická část je dále propojena s výzkumnou částí práce.

Praktická část je tvořena kvalitativním výzkumem, který zakládám na polostrukturovaných rozhovorech s participanty následující novopohanská náboženství. Výsledky výzkumu mi umožnily (u mnou zkoumaného vzorku) zjistit, jak se novopohané cítí být přijati svým okolím, začlenění do české společnosti a jaký mají vztah k odlišným náboženstvím. Na základě výsledků výzkumu a poznatků z teoretické části uvádím představu budoucnosti českého novopohanství.

Klíčová slova: novopohanství, Wicca, spiritualita, transcendence, Gerald B. Gardner

Annotation

HUJACOVÁ, Veronika. *Wicca nad contemporary neopaganism*. Hradec Králové: Faculty of Education, Univerzity of Hradec Králové, 2021, 55 pp. Bachelor's Thesis

The aim of this Bachelor Thesis is to describe neopaganism and its current rise in the Czech Republic with a more directed focus on a polytheistic religion and witchcraft called Wicca. The theoretical part focuses on neopaganism, spirituality, and the New Age. After that, my focus shifts to Wicca: I'm presenting its beginnings, structure, ethical challenges, celebrations, rituals, and mythology. A practical part of the Thesis is followed by the theoretical part.

The practical part is made up of a quantitative research that I have based on semi-structured interviews with neopaganism followers. Based on the results of this research, I was able to determine whether neopagans feel accepted in the Czech Republic and incorporated into the Czech society. Aside from that, I was able to collect their insights on other religions.

Based on the research and collected data from the theoretical and practical parts respectively, I am providing an estimate of what the future of Czech neopaganism could hold.

Key words: neopaganism, Wicca, spirituality, transcendent, Gerald B. Gardner

Obsah

1. Úvod	8
2. Spiritualita, novopohanství a New age.....	10
2.1. Spiritualita	10
2.2. New age	12
2.3. Novopohanství	14
2.3.1 Současné novopohanství	17
2.3.2. Hlavní náboženské směry novopohanství	18
2.3.3 Vzestup novopohanství v České republice	19
3. Wicca.....	23
3.1. Historie Wiccy	25
3.3. Wicca v České republice	31
3.4. Svátky Wiccy	32
3.5. Rituály	36
3.6. Mytologie	37
4. Etická stránka Wiccy.....	38
4.1 Wicca a otázka mainstreamu	39
4.2. Definice problematiky Wiccy	40
5. Jak se lidé provozující pohanská náboženství cítí být integrovaní do české společnosti ..	41
5.1. Pro novopohany novopohanství představuje jednotu s přírodou a jejími cykly.	43
5.2. Přijetí náboženského vyznání rodinnými příslušníky respondentů	44
5.3. Jak hluboké je náboženské vyznání participantů	46
5.4. Jaký je vztah respondentů s organizovaným náboženstvím	47
5.5. Vztah okolí k náboženskému vyznání respondentů	48
6. Novopohanství a jeho budoucnost v České republice	49
8. Bibliografie.....	52

1. Úvod

V bakalářské práci se zabývám tématem současného českého novopohanství a spirituality a dále se zaměřuji na novopohanské náboženství a čarodějnickou praxi Wiccu. Skutečnost vzestupu novopohanství a obliby spirituality v českém prostředí blíže zkoumám využitím polostrukturovaných rozhovorů. Při výběru tohoto tématu pro mě byl zásadní osobní zájem. Jako student oboru Transkulturní komunikace vnímám jako zásadní zabývat se vztahy mezi odlišnými náboženskými tradicemi a možnostmi dialogu mezi nimi. Obnovování pohanských archaických náboženství, skutečnost nereligiózní spirituality a „ateismu“¹ v Čechách jsou současnými fenomény, které je nutné zkoumat pro pochopení současné české religiózní společnosti. Česká republika je vnímána nejen jako jedna z „nejateističtějších“ zemí světa, ale také se „pyšní“ umístěním v prvních pěti zemích s nejvyšší mírou diskriminace. „*Schopnost vnímat druhého člověka jako bytostně rovnocenného se možná překvapivě stala velice vzácnou, ne-li zcela nepřítomnou ve střeoevropských postkomunistických zemích a jejich novodobých režimech.*“²

V osobním životě jsem se párkrát setkala s novopohany a zdálo se mi neslušné příliš se vyptávat na otázky ohledně jejich víry a spirituality, jsem tedy vděčná za příležitost vypracování kvalitativního výzkumu, který mi částečně umožňuje nahlédnout do života novopohanů v Čechách. Také bych ráda upřesnila, proč v práci používám anglický pojem *coven* pro označení různých čarodějnických uskupení místo českého slova *sabat*. V češtině se slovo *sabat* často užívá jak k označení čarodějnických setkání, tak i k označení uskupení čarodějnic různých čarodějnických tradic jako je právě Wicca.³ Jelikož se mi tento fakt užívání jednoho slova pro dvě rozdílné skutečnosti zdá matoucí, nadále označuji v práci slovem *coven* uskupení čarodějnic, které následují různé čarodějnické tradice a slovem *sabat* označuji čarodějnické svátky Kola roku.⁴ Zdá se mi logické užití slova *sabat* tímto způsobem. V českém překladu *sabat* znamená *sobota*, na kterou připadá židovský svátek *šabat/šábes*. Veškeré etymologie slov, které se v práci nachází čerpám z jednoho literárního zdroje a tím je *Stručný etymologický*

¹Podle R. Nešpora víme, že lidé v České republice se označují za ateisty spíše z důvodu negativního vztahu k církvím.

²SOKOLÍČKOVÁ, Zdenka. 2014. *Výzvy pro transkulturní komunikaci*. Vyd. 1. Ostrava: Moravapress. 88 s. ISBN 978-80-87853-22-1

³Například v knize Raymonda Bucklanda *Velká učebnice čarodějnictví a magie*, je v českém překladu užíváno slovo *sabat* pro tyto dvě odlišné skutečnosti.

⁴Kolo roku je označení pro osm pohanských svátků, které jsou založeny na přírodních cyklech.

*slovník jazyka českého: se zvláštním zřetelem k slovům kulturním a cizím.*⁵ Cituji ho tedy zde v úvodu a poté v seznamu použité literatury.

Zdeněk R. Nešpor ve své *Sociologické studii: Jaká Víra? Současná česká religiozita/spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství* uvádí, že „Velká část české populace věří v nějaký typ „mystických“ či „okultních“ sil a „objektů“. Lidé slovem „ateismus“ v České republice spíše vyjadřují jejich negativní postoj k církvím. Pokles zájmu o církevní afilaci v 90. letech a zvětšující se počet „ateistů“ je podle Nešpora zapříčiněn několika faktory. Jedním z nich je skutečnost úmrtí starších věřících, ale také informovanost o církvích, jejich občanské a politické aktivity a také jejich vztah ke státu.⁶

Dalším faktorem je také minulost, ale i současné kauzy katolické církve. Tomáš Halík uvádí, že to, proč se lidé v dnešní době vůči církvi vymezují je fakt zneužívání dětí z řad příslušníků katolické církve. Hovoří o tom, že lidé tento fakt vnímají podobně jako byly v historii vnímány odpustky. „Mám morální povinnost ukázat lidem, že křesťanství má i jinou tvář.“ Je podle něj potřeba reforma církve, protože mnoho katolíků se vůči církvi samo vymezuje. „Dnešní církev si stále hraje na baroko, skutečnost už je ale jiná.“⁷ Příkladem současné kontroverzní církevní osobnosti nám může být kardinál Dominik Duka z Hradce Králové, který je obviněn z činu sexuálního zneužívání v 90. letech. Duka se jménem katolické církve neomluvil, jak po něm bylo požadováno a žádá omluvu po oběti. V tomto případě jsem takového názoru, že Duka zneužívá svou moc v katolické církvi. Zajímavé je také jeho vyjádření k divadelní hře *Prokletí*, která upozorňuje na zneužívání dětí kněžími. Duka kvůli divadelní hře žádá omluvu od brněnského Národního divadla.⁸ Myslím si, že zneužívání moci v katolické církvi, je další příčinou toho, proč jsme v současné české společnosti svědky odcírkevnění.

⁵HOLUB, Josef a STANISLAV, Lyr. 1992. *Stručný etymologický slovník jazyka českého: se zvláštním zřetelem k slovům kulturním a cizím*. Vyd. 2. Praha: Státní Pedagogické Nakladatelství. 485 s. ISBN 80-04-23715-0

⁶NEŠPOR, Zdeněk R. 2004. *Sociologické studie, Jaká víra? Současná česká religiozita/spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství*. Vyd. 1. Praha: Sociologický Ústav AV ČR. 114 s. ISBN 80-7330-061-3

⁷MALÝ, Jakub a MÜLLER, Karel. 2020. *Pastoral Talk-Tomáš Halík*. [online] In: Youtube.com. [Cit. 14.5.2021]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=E3caHbljaYY&ab_channel=PastoralBrothers

⁸ČT24, Česká televize. 2021. *Duka se odmítá omluvit za údajné zneužívání v kléru*. [online] In: Ct24.ceskatelevize.cz. [Cit. 14.5.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3333028-duka-se-odmita-omluvit-za-udajne-zneuživani-v-kleru>

2. Spiritualita, novopohanství a New age

V této kapitole se zabývám současným religiózním fenoménem novopohanství (což dále také rozebírám v praktické části, kvalitativních rozhovorech, které lépe objasní tuto skutečnost), ale také stručně vymezuji i pojmy spiritualitu a New Age. Tyto fenomény jsou navzájem propojeny a v dnešní době mají velký rozsah působnosti a je tedy důležité se jim alespoň krátce v textu věnovat, aby tak následující kapitoly byly zařazeny do určitého kontextu a byly tak ucelené. Jelikož se tyto novodobé religiózní proudy dostávají do popředí přibližně od 20. století, můžeme očekávat vzrůst a modifikaci jeho vlivu. Vymezení těchto základních pojmů je důležité také proto, že druhá kapitola je zaměřena na novopohanské náboženství a čarodějnickou praxi Wiccu, které se věnuji podrobněji. Její přínos pro dnešní společnost shledávám v etickém rámci, který má přinést pochopení nejen sebe sama, ale právě i druhých a také všech živých bytostí. Záleží zde na úplném přijetí lidské důstojnosti, a tedy možnosti otevřeného dialogu. „*Pouze lidé, kteří jsou si rovni, mohou být svobodní.*“⁹

2.1. Spiritualita

Slovo spiritualita pochází z latinského *spiritualis* tedy duchovní. Vnímáme ji jako duchovní praxi, jež nás spojuje s transcendentálním, je duchovním prožíváním života. „*Víra v božský princip zakládající náš lidský svět a všechny její projevy jsou nazývány spiritualitou.*“¹⁰ Poprvé je tento pojem použit ve Španělsku v 16. století.¹¹ V katolické církvi byl tento pojem užíván k označení různých duchovních škol a praxí (jako např. kněžská spiritualita nebo spiritualita Ignáce z Loyoly, který vymyslel očistná duchovní cvičení). V křesťanství tedy pojem momentálně označuje splynutí s duchem svatým *spiritus sancti*. Také se můžeme setkat s pojmem novoplatónské spirituality, která se zaměřuje na oddělení profánního života od sakrality. Od přelomu 19. a 20. století je tento pojem využíván s jiným významem, jeho definic můžeme najít nepřeberné množství, ale v současnosti ho označujeme především jako

⁹SOKOLÍČKOVÁ, Zdenka. 2014. *Výzvy pro transkulturní komunikaci*. Vyd. 1. Ostrava: Moravapress. 88 s. ISBN 978-80-87853-22-1

¹⁰NEŠPOR, Zdeněk R. 2004. *Sociologické studie, Jaká víra? Současná česká religiozita/spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství*. Vyd. 1. Praha: Sociologický Ústav AV ČR. 114 s. ISBN 80-7330-061-3

¹¹Sborník Prací Pedagogické Fakulty Masarykovy Univerzity. 2006. *Spiritualita: fenomén spirituality z pohledu filozofie, religionistiky, teologie, literatury, teorie a dějin umění, pedagogiky, sociologie, antropologie, psychologie a výtvarných umělců*. Vyd. 1. Brno: TAVA Graphical s.r.o. 542 s. ISBN 80-210-4206-0

duchovní prožívání člověka, jeho spojení s transcendentálním. Do spirituality můžeme zahrnout různé duchovní praxe, jako je například meditace, modlitba, jóga.¹²

V dnešní době také můžeme narazit na téma nenáboženské spirituality. V českém prostředí na tento novodobý pojem upozorňuje například Zdeněk Vojtíšek, který uvádí, že pojem náboženství je v současné době nefunkční. Současný vztah lidí k transcendentálnímu již nemůžeme shrnout pod pojem náboženství, proto tento vztah označujeme pojmem spiritualita.¹³ Můžeme se setkat také s řadou autorů, kteří píšou o spirituální praxi bez náboženství jako je např. anglický psychoterapeut Thomas Moore, který v minulosti působil také jako řeholní mnich, od čehož se distancoval a napsal knihu s názvem *A religion of one's own: A guide to creating a personal spirituality in a secular world*, kde píše o tom, jak si člověk může vytvořit svou osobní spirituální cestu životem bez náboženského vyznání.

Významným představitelem nenáboženské spirituality je také Sam Harris, který je členem hnutí nového ateismu. V zemích jižní Asie se od hinduistických a buddhistických mnichů učil meditační praxi, což ho inspirovalo k napsání několika článků a knih jako např. *The end of faith: Religion, Terror, and the Future of Reason*. Zde mimo jiné píše o tom, že náboženství jsou založena na lžích, protože odkazují na empiricky nepoznatelné. Harris je toho názoru, že lidé stále umírají kvůli starověkým mýtům, což považuje za absurdní vzhledem k tomu, jak vyspělá se dnešní společnost zdá být.¹⁴ V současnosti se setkáváme s oblíbeností spirituálních praxí indických náboženství, jako je právě meditace a díky ní dosažení osvícení a konce reinkarnačního cyklu. S dnešním rychlým vývojem technologií a určité nestálostí se lidé stále více snaží o jakési navrácení do svého nitra, o „zpomalení“ času a většího si uvědomění své vlastní důstojnosti. Nenáboženskou spiritualitu, tak můžeme vidět jako racionální možnost spojení s transcendentálním pro člověka moderní doby, který tíhne k ateismu.

Zdeněk R. Nešpor se mimo jiné zabývá sociologií spirituality v Čechách a uvádí, že pro Čechy znamená spiritualita především seberozvoj a „cestu“, která je důležitější než cíl. „*Velká část české populace věří v nějaký typ „mystických“ či „okultních“ sil a objektů: například 49.7*

¹²Sborník Prací Pedagogické fakulty Masarykovy Univerzity. 2006. *Spiritualita: fenomén spirituality z pohledu filozofie, religionistiky, teologie, literatury, teorie a dějin umění, pedagogiky, sociologie, antropologie, psychologie a výtvarných umělců*. Vyd. 1. Brno: TAVA Graphical s.r.o. 542 s. ISBN 80-210-4206-0

¹³*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně*. 2019. Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 22 č. 3. ISSN 1212-1371

¹⁴HARRIS, Sam. 2005. *The end of faith: Religion, Terror, and the Future of Reason*. Vyd. 1. Londýn: W.W. Norton & Company. 346 s. ISBN 0-393-03515-8

*% populace věří v amulety, 50 % v horoskopy a celých 69.7 % v předpovědi budoucnosti. K tomu je nutné připočíst, že těmto typům privatizované mystické zbožnosti je více nakloněna mladší a vzdělanější část populace.*¹⁵ Česká republika se podle průzkumů řadí na 3. místo ve světovém žebříčku v počtu ateistů a to s 30 % ateisty v republice. Čechů, kteří nevěří, že existuje Bůh, ani jiné formy nadpřirozena je 14 %. Výrazně také upadá členů katolické církve. *„Církev jsou téměř tradičně považovány za zdroj mnoha politických a sociálních problémů a důvěra vůči nim (v České republice) patří k nejnižším v celé Evropě.*¹⁵

Komunismus, který nás stále ovlivňuje, zanechal stopy na vnímání náboženství v České republice. *„Přestože se Češi, na rozdíl od jiných komunistických zemí, neprohlásili „ateistickým národem, míra religiozity české populace byla v období vlády komunistického režimu malá a rychle klesající, a to i v porovnání s jinými zeměmi Východního bloku.*¹⁵ Další skutečností je také rychlý vývoj vědy a technologií, u kterého můžeme shledat racionálním možnost uchýlení se k ateismu. Někteří lidé se také označují jako nenáboženské osoby, a to i přes fakt, že jsou pouze bez církevní příslušnosti. Avšak podle skutečnosti vyššího zájmu o spiritualitu s přelomem prvního a druhého tisíciletí si můžeme všimnout, že člověk má stále tendenci navracet se do nitra a snaží se o uchopení toho, co je empiricky nepopsatelné. Jakoby se v urychleném světě snažil o navrácení se zpět „ke svým kořenům“.

2.2. New age

Významným příkladem současné spirituality je hnutí New age, které překládáme do češtiny jako Nový věk. *„Můžeme se také setkat s označením Nový aeón, přičemž slovo aeón pochází z řečtiny a překládá se jako cyklus, věk.*¹⁶ New age můžeme považovat za nový náboženský myšlenkový proud. Jeho kořeny sahají do západních učení novopohanství, šamanismu, svobodného zednářství a rosenkruciánství (mystická a esoterická tajná západní společnost), ve východních učení do súfismu (islámského mystického učení), ale i buddhismu, hinduismu a perského manicheismu (toto dnes již zaniklé náboženství se zaměřovalo na boj dobra se zlem, dobro tedy světlo bylo chápáno jako duchovní svět a zlo tedy tma jako svět materiální).¹⁷

¹⁵NEŠPOR, Zdeněk R. 2004. *Sociologické studie, Jaká víra? Současná česká religiozita/spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství*. Vyd. 1. Praha: Sociologický Ústav AV ČR. 114 s. ISBN 80-7330-061-3

¹⁶TYCHO, A.P. 2001. *Tak mnoho cest, příručka o náboženství, sektách, New age a nových duchovních směrech*. Vyd. 1. Olomouc: Spolek moravských nakladatelů. 301 s. ISBN 80-238-7253-2

¹⁷HANEGRAAFF, Wouter. 1998. *New age religion and western cultures*, Vyd. 1. New York: State univerzity of New York press. 571 s. ISBN 0-7914-3854-6

Prvopočátky New age můžeme naléznout v 70. letech v Kalifornii, současně s rozvíjející se subkulturou hippies. S rychlým vývojem technologií a přistáním Apolla 11 na měsíci se můžeme domnívat, že šlo o jakousi touhu po mystice a netradičních náboženských směrech, které člověku nabízí svobodu, jako je tomu u eklecticismu (z řeckého ek-lektos – vybraný). Zásadní je pro New age hinduistický myslitel Aurobinda Ghóše a to kvůli jeho integrální józe, která se snaží o zduchovní světa. Inspiroval také vznik Auroville, (ve francouzštině *aurore* znamená svítání, *ville* město). Což je město s utopickou komunitou, které bylo založeno roku 1968 na jihovýchodním pobřeží Indie a existuje dodnes. Neplatí zde žádné zákony, obyvatelé města se řídí principy Auroville a jsou závislí na sobě navzájem, nepoužívají zde peníze. Obyvatele tvoří Indové, Němci a Francouzi.¹⁸

Dalšími zásadními postavami New age jsou Sir George Trevelian, který napsal knihu *Vize věku Vodnáře. Zákony a horizont Nového věku*. Studoval také antroposofii, kterou založil pedagog, filosof a esoterik Rudolf Steiner. On sám nazval antroposofii duchovní vědou, je odvozena od teosofie (řecky *theos* bůh, *sofia* moudrost), zakladatelkou této nauky Helena Petrovna Blavatska, která měla údajně mít nadlidské schopnosti. Theosofie je spojena s východními náboženstvími, mystikou, okultismem a také s eklectickým směrem esoterické spirituality. Člověk si vybírá z náboženských tradic a filosofických směrů to, co on sám uzná za vhodné a nenásleduje tradice pouze jednoho z těchto směrů. Od poloviny 70. let začínají vznikat New age skupiny, které mají i svoje vlastní noviny. Astrolog Dane Rudhyara vydává knihu *Okultní přípravy na Nový věk*. „Nový věk chápal jako období, kdy lidstvo konečně převeze odpovědnost za svůj osud.“¹⁹

New age je také spojeno se sounáležitostí k přírodě. Je zde viděna jakási spojitost mezi vším živým. Britský biochemik James E. Lovelock a americká biologka Lynn Magulisová spolu v 70. letech spolupracovali na hypotéze, že Gaia – Matka přírody, není pouhým shlukem chemických sloučenin, ale je živoucím organismem. Členové hnutí New age tuto hypotézu radostně přijali, ačkoliv s tím byl Lovelock nespokojen, protože to nebylo jeho záměrem. New age dále vychází z předpokladu, že vesmírný pohyb planet ovlivňuje osudy lidí. Znamení zvěrokruhu pak

¹⁸AUROVILLE. 20014. [online] In: auroville.org. [Cit. 20.5.2021] Dostupné z: <https://auroville.org/>

¹⁹TYCHO, A.P. 2001. *Tak mnoho cest, příručka o náboženství, sektách, New age a nových duchovních směrech*. Vyd. 1. Olomouc: Spolek Moravských Nakladatelů. 301 s. ISBN 80-238-7253-2

převládají v určitá tisíciletí. Slunce se totiž po 2 150 letech dostává do odlišného souhvězdí zvěrokruhu. 23. ledna 1997 přešlo slunce ze souhvězdí Ryb do souhvězdí Vodnáře.²⁰

2.3. Novopohanství

Prvně bych ráda poukázala na skladbu slova a jeho etymologii. Podle předpony novo, nám může být zřejmé, že se jedná o něco nového. Jedná se tedy o nový religiózní proud, který je založen na navrácení se k pohanství vytvořením nových náboženských tradic nebo oživení předkřesťanských náboženských tradic. „*Witchcraft is one of the fastest-growing religions in the world*“.²¹ Právě čarodějnictví, do kterého zahrnujeme i Wiccu se také větším dílem zaslouhuje o rozvoj novopohanství ve světě. Slovo pohanství pochází z latinského slova *paganus* v češtině venkovský. Slovo *paganus* prvně označovalo obyvatele venkova. Dále bylo toto slovo v minulosti užíváno křesťany pro lidi, kteří ještě nebyli s křesťanstvím seznámeni anebo následovali jinou náboženskou cestu.

Překvapivou skutečností je fakt, že Novopohanství má své kořeny v nacistickém Německu okolo 20. let 20. století. Člen nacistické strany NSDAP Alfred Ernst Rosenberg usiloval o to, aby bylo čarodějnictví politickým tématem a hlavním předmětem nacistického folklóru. „*Zakládaly se „skupiny čarodějnic“, které vítaly příjíždějící nacistické celebrity „germánskými čarodějnickými tanci*.“ Behringer uvádí, že novopohanství v nacistickém Německu šlo ruku v ruce s radikálním feminismem, rasismem a antisemitismem.²² Po pádu Třetí říše se ve větší míře začíná novopohanství projevovat na začátku 60. let. Víme však, že o Wicce informuje Gerald B. Gardner, jenž je považován za „zakladatele“ novopohanství²³, jelikož prvně popisuje Wiccu ve své knize *Witchcraft today* z roku 1954. Některá novopohanská čarodějnická uskupení svou identitu skrývají a uchovávají ji v tajnosti pouze v rámci svých covenů. Můžeme se tedy domnívat, že tato wiccanská uskupení vznikla se začátkem 40. let 20. století a jejich plný veřejný rozvoj můžeme datovat k počátku 60. let.²⁴ Gardner Wiccu představil světu, a

²⁰TYCHO, A.P. 2001. *Tak mnoho cest, příručka o náboženství, sektách, New age a nových duchovních směrech*. Vyd. 1. Olomouc: Spolek Moravských Nakladatelů. 301 s. ISBN 80-238-7253-2

²¹LEWIS, James R. 1999. *Witchcraft Today: an encyclopedia of Wiccan and neopagan traditions*. Vyd. 2. Santa Barbara: ABC-Clío, 313 s. ISBN 1-57607-134-0

²²BEHRINGER, Wolfgang. 2006. *Čarodějnictví, globální historie: Zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Vyd. 1. Přeložil: CINKE, Vladimír. Praha: ALBATROS Media. 422 s. ISBN 978-80-7388-760-5

²³Novopohané nejspíše nechtějí upozorňovat na své kořeny v nacistickém Německu anebo se od tohoto faktu chtějí distancovat. Také se domnívám, že si toho dokonce i nejsou vědomi, protože na novopohanství mohou nahlížet skrze „růžové brýle“.

²⁴*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně*. 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha:

protože jeho knihy vychází v angličtině, je jeho tvorba snadno dostupná. Čarodějnické praxe se rychle rozšířily do Ameriky. Roku 1966 však příznivec okultismu Anton Szandor LaVey zakložil satanistickou církev v San Franciscu, čímž se podílel na (můžeme-li to tak nazvat) rozvoji novopohanství. Se začátkem 21. století začínají vznikat sociální sítě a rychle narůstá jejich obliba. Od založení Facebooku roku 2004 a Youtube roku 2005 se informace o novopohanských náboženstvích šíří také na těchto platformách.

Pavel Horák se zabývá také rozdílem novopohanství a New age, přičemž kořeny novopohanství můžeme nalézt (krom nacistického Německa) ve Velké Británii a USA se začátkem 60. let a kořeny New age ve Spojených státech začátkem 70. let. „*Novopohanství a hnutí New age se tedy establovaly jako dva na sobě nezávislé proudy a samozřejmě se částečně ovlivnily, ne však ve velké míře.*“²⁵ Podobnost můžeme najít v sounáležitosti s přírodou a s tím spojené sledování astrologických jevů.

„*Evropská pohanská studia mnohem více řeší problematiku etnicity, nacionalismu, neofašismu a okrajově i neonacismu.*“²⁶ Horák zde jako příklad uvádí novopohanské hnutí, které následuje slovanskou pohanskou větev a nazývá se Rodnověří (složenina slov *rodná víra*). Toto hnutí působí především na Ukrajině a v Rusku a jeho členové ho propojují někdy až s extrémním nacionalistickým či fašistickým postojem a s jejich etnickou a národní identitou. Tímto tématem, právě ze strany nacistického Německa se zabýval také Carl Gustav Jung ve své eseji Wotan/Ódin (nejvyšší ze severských bohů), kde popisuje, jaký psychologický vliv na německé občany měl návrat k uctívání Wotana. Jung píše, že návrat ke starověkým bohům v civilizovaných zemích vede ke zkáze a také odkazuje na Nietzeho a jeho teorii o smrti boha.²⁷ „*V moderní době jen málo hnutí využívalo rituální magie a doprovodných pomůcek tak efektivně jako nacisté.*“²⁸ Pokud se však zaměříme na novopohanské náboženství Wiccu, které se konkrétně věnuje od druhé kapitoly. Můžeme si všimnout, že je zde zahrnut důležitý etický rámec, který wiccané dodržují a který není možno překročit bez toho, aniž by wiccan nebyl nějakým způsobem „karmicky“ potrestán. Wicca tedy není nějak nacionalisticky ukotvena.

Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

²⁶ *Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně*. 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

²⁷ WORDPRESS. Files. 2004. [online] In: sarmatia.files.wordpress.com. [Cit. 2.6.2021] Dostupné z: https://sarmatia.files.wordpress.com/2009/11/jung_wotan2.pdf

²⁸ ROLAND, Paul. 2008. *Nacisté a okultismus: temné síly ve službách Třetí říše*. Vyd. 1. Praha: Svojtka & Co. 194 s. ISBN 978-80-7352-792-1

V uctívání Wotana nacistickým Německem je důležitý pojem Ariosofie *moudrost árijců*, je to pohanské hnutí, které založil německý okultista Guido Karl Anton List. Toto hnutí si zakládá na nadřazenosti árijské rasy a zahrnuje různé okultní praktiky. Sám List byl původně katolíkem, ve svých čtrnácti letech se však křesťanské víry vzdal a oddal se severské mytologii a uctívání Wotana. Můžeme si také všimnout známého případu vraždícího kultu Charlese Mansona, který obdivoval nacistické Německo a podle většiny zdrojů jeho stoupenci uctívali satana. Je tedy jisté, že s rozvojem novopohanství se dostávají do popředí i kulty a novopohanská náboženství jež nemají přijatelné etické principy a jejich vyznavači jsou fanatizováni „magickou mocí“.²⁹ Manon Hedenborg White upozorňuje na fakt, že představa archaických náboženství, a tedy dnešního novopohanství bývá často příliš romantizována, a to tím způsobem, že jsou archaická pohanská náboženství viděna jako doby, kdy lidé byli v souladu se zemí a sebou navzájem. Do starověkých pohanských rituálů však patří také obětování dětí i dospělých lidí bohům hrůznou smrtí. Na novopohanství nelze nahlížet pouze skrze „růžové brýle“, protože s ním znovu přichází k životu i praktiky, které by spíše měly zůstat zapomenuty například rituální obětování zvířat a lidí.³⁰

Dalším dobrým příkladem nám mohou být nejen norské black metalové skupiny, které se hlásí k satanismu a jejichž členové jsou trestně stíháni za vraždy, mučení, vypalování kostelů a jiné trestné činy. Skupina Gorgoroth na svém koncertu v Krakově měla napíchnuté hlavy ovcí na kůlech, nahé ženy přivázané ke křížům polité krví, které zde visely celý koncert, členové kapely i pódiu bylo polito krví a mezi tím se nacházely satanistické symboly. Polská katolická společnost byla otřesena. Roli zde hrálo i šetření polskou prokuraturou z důvodu podezření urážky náboženského cítění.³¹ Z tohoto důvodu se dále v práci zabývám právě Wiccou, protože má přijatelný etický, ekologický a sociologický rámec a myslím si, že je užitečné se jí věnovat v transkulturním rámci, právě kvůli těmto hodnotám.³²

„Kromě různých božstev, duchů, a jiných bytostí pohané uctívají i přírodu, která má hned v několika moderních pohanských směrech centrální místo.“ Wiccané a moderní druidové rádi

²⁹ROLAND, Paul. 2008. *Nacisté a okultismus: temné síly ve službách Třetí říše*. Vyd. 1. Praha: Svojtka & Co. 194 s. ISBN 978-80-7352-792-1

³⁰WHITE, Manon Hedenborg. 2014. [online] In: academia.edu. *Contemporary paganism*. [Cit. 2.6.2021]. Dostupné z: https://www.academia.edu/7638134/Contemporary_Paganism

³¹IROZHLAS. 2004. [online] In: irozhlas.cz. *Koncert black metalové skupiny v Krakově šetří prokuratura*. [Cit. 2.6.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/koncert-black-metalove-skupiny-v-krakove-setri-prokuratura_200402041158_mtaborska

³²WHITE, Manon Hedenborg. 2014. [online] In: academia.edu. *Contemporary paganism*. [Cit. 2.6.2021]. Dostupné z: https://www.academia.edu/7638134/Contemporary_Paganism

slaví různé pohanské svátky v přírodě, staví si zde oltáře, provádějí různé magické praktiky. V České republice se pohané uchylují k menhirům (v překladu dlouhý kámen) u Klobuk, kde stojí *Kamenný pastýř*, u Drahomyšle *Zkamenělý mnich*. Dalším místem pak může být slovanské pohřebiště Godula/Hodovnice. Novodobí pohané si také vytváří menhiry, dolmeny (kamenné stoly), oltáře či kamenné kruhy ke kterým se mohou chodit modlit, uskutečňovat rituály a magické praktiky.³³ Jana Karlová uvádí, že naše zakořeněnost v přírodě je nevyhnutelná, avšak pouhá příroda nám už z naší přirozenosti nestačí a naše potřeba ji přetvářet a symbolicky ji uchopovat, nás teprve tvoří lidmi.³⁴ Novopohanství se tedy neuchyluje pouze k přírodě samotné, ale také má určitou potřebu ji přetvářet vytvářením například oltářů či chrámů zasvěcení.

2.3.1 Současné novopohanství

V současné době se tedy jedná o nová náboženská uskupení v jejichž středu se nachází sounáležitost s přírodou. „*Neo-Paganism is to be understood as a movement inspired by nature-based spirituality, stressing the need to return to ethnic or tribal identity.*“³⁵ Tyto nové náboženské tradice odkazují k pohanských archaickým a předkřesťanským náboženstvím, jsou založena na polyteismu a animismu. Novopohanství rozdělujeme do čtyř větví: Keltská větev, Germánská a Slovanská, čtvrtou větví je poté novodobé čarodějnictví, do kterého zahrnujeme i Wiccu. Tyto větve dále rozdělujeme na různé směry. Někteří novopohané však tíhnou také k božstvům starověkého Egypta a Řecka.

V současné době je oblíbený u novopohanů především eklektický přístup, který člověku umožňuje výběr božstev, rituálů a tradic na základě jeho preference a nemusí se striktně řídit pouze podle pravidel a tradic jedné větve. Eklektický způsob se zdá být v současném novopohanství velmi populárním. Současné novopohanství je ve svém přístupu více svobodné na individuální úrovni, zaměřuje se na ekologii a seberozvoj, také na rovnost mezi ženami a muži. Pokud novopohan preferuje eklektický způsob své náboženské či spirituální cesty, může

³³*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně*. 2019. Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 22 č. 2. ISSN 1212-1371

³⁴KARLOVÁ, Jana. 2014. *Domov identita a světonázor: Jako součást Transkulturní komunikace*. Vyd. 1. Ostrava: Moravapress. 108 s. ISBN 978-80-87853-19-1

³⁵NEBOROWIK, Irena a BABINSKÍ, Grzegorz. 1997. *New religions phenomena in central and eastern europe*. Vyd. 2. Kraków: NOMOS. 392 S. ISBN 83-85527-56-7

vyznávat bohy jaké chce a tím pádem mohou přicházet znovu k životu různá archaická náboženství.³⁶ Znamená to tedy, že Wicca je otevřeným náboženstvím.³⁷

2.3.2. Hlavní náboženské směry novopohanství

V této podkapitole bych se prvně ráda věnovala čarodějnictví, protože se na něj a na čarodějnické náboženství a praxi Wiccu v práci zaměřuji. V minulosti bylo čarodějnictví v různých kulturách trestáno smrtí bez možnosti obhajoby například ve starověké Mezopotámii bylo v Chamurapiho zákoníku uvedeno, že podezřelá osoba z čarodějnictví bude podrobena zkoušce, při které je svázána a hozena do vody a pokud se udrží na hladině je usvědčena. Perzekucí a různé obdoby honů na čarodějnice v historii můžeme najít nepřeberné množství.³⁸ Tato skutečnost je však promítána i do současnosti. Čarodějnice byly obviňovány například z toho, že zapříčinily mor a špatnou úrodu. František Burda upozorňuje na persekční stereotyp, mechanismus obětního beránka a absurditu svátku *Pálení čarodějnic* v současné České republice. „*Násilí, exkluze, eliminace jsou současnými fenomény, které v sobě ukrývají určitý vztah k posvátnu. Je zde přítomna podvědomá představa nějakého metafyzického zla, které je ve společnosti zodpovědné za veškeré imanentní negativní projevy.*“³⁹ U některých dnešních čarodějnic však můžeme zaznamenat oblíbenost sloganu *We are the grand daughters of the witches you could't burn*, který je podle mého názoru především prodejním sloganem a můžete si s ním zakoupit například tričko nebo hrnek. Působí to dojmem povrchního vnímání takto závažného tématu.

V předchozích kapitolách uvádím, že hlavními novopohanskými proudy jsou: Germánské, Slovanské, Keltské proudy a poté čarodějnictví do něhož řadíme Wiccu.⁴⁰ Dále bychom mohli také jako určitý proud zařadit egyptské archaické náboženství, které se v jisté míře také těší určité oblibě u některých novopohanů, a to samé platí i u řeckého starověkého náboženství.

³⁶*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně.* 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

³⁷CUNNINGHAM, Scott. 2007. *Magická Wicca: Magie, Rituály, Rady.* Vyd. 1., Přeložila D. KRHUTOVÁ. Praha: Fontána. 221 s. ISBN 978-80-7336-400

³⁸BEHRINGER, Wolfgang. 2006. *Čarodějnictví, globální historie: Zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie.* Vyd. 1. Přeložil: CINKE, Vladimír. Praha: ALBATROS Media. 422 s. ISBN 978-80-7388-760-5

³⁹BURDA, František. 2013. *O násilí v kultuře: Girardovské reflexe.* Vyd. 1. Ostrava: Moravapress. 122 s. ISBN 978-80-87853-01-6

⁴⁰*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně.* 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

Myslím si, že hlavní odpovědí na otázku, proč je novopohanství v dnešní době na vzestupu, je především návrat k přírodě, ke svým kořenům a oslavování koloběhu života a přírodních cyklů. Lidé v dnešní *tekuté modernitě*, jak současnou hektickou dobu nazývá Zygmund Bauman, nejspíše potřebují určitý záchytný bod, jež je pro ně konstantním.⁴¹ To splňují tradice a náboženství. S hrozbou ekologických katastrof se rozvíjí také alternativní způsoby získávání energie, redukování plastů a dalších činností, které se snaží o menší zanechání škod v přírodě. Můžeme si všimnout že lidé, kteří následují pohanská náboženství mají blízko přírodě a k sobě navzájem. Právě etické principy Wiccy se zaměřují jak na sounáležitost s přírodou, tak na to, jak wiccané interagují s ostatními lidmi a jaký pozitivní dopad na lidi kolem sebe mají.⁴² Hlavní je zde téma seberozvoje a snaha o napravení určitých nežádoucích typů chování, které člověku brání v žití spokojeného života. Ve středu tohoto náboženství tedy leží sounáležitost, jak s přírodou a s ostatními lidmi, tak sounáležitost sama se sebou a aktivní snaha o seberozvoj.

2.3.3 Vzestup novopohanství v České republice

Můžeme si všimnout, že v České republice stále více narůstá zájem o novopohanství. Pohanské společnosti působící na českém území, jako je Mezinárodní pohanská federace pro Čechy, Moravu a Slezsko (PFI) a také Rodnověrní, zažádaly o přiřazení statistického kódu pro pohanství v tabulce sčítání lidu. Je nutno dodat, že nejen tyto společnosti se snažily o zařazení pohanství do kolonky sčítání lidu. Různé pohanské weby také upozorňovaly na možnost vyplnění kolonky pohanství ve formuláři.⁴³ Poprvé od roku 2011 tedy mohli lidé ve formuláři sčítání zaškrtnout kolonku pohanství u náboženského vyznání a podle jeho výsledků se k pohanství v České republice hlásí 860 lidí z toho se 705 368 lidí nehlásí k žádné církvi ani náboženské společnosti. Je také důležité uvést, že 1 058 lidí se hlásí k ateismu, 3 604 095 občanů zaškrtnulo kolonku bez náboženské víry a 4 662 455 lidí nevedlo žádné informace ke kolonce náboženská víra. Nejvíce lidí přihlášených k novopohanství je v Praze, Středočeském a Olomouckém kraji.⁴⁴ Momentálně probíhá zpracování výsledku sčítání lidu z roku 2021 a

⁴¹BAUMAN, Zigmund. 2002. *Tekutá modernita*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta. 340 s. ISBN 80-204-0966-1

⁴²HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

⁴³KRUH, pohanský. 2013. [online] In: Pohanskykruh.wordpress.com. [Cit. 13.6.2021]. Dostupné z: <https://pohanskykruh.files.wordpress.com/2021/03/diel-scitani.jpg>

⁴⁴Český statistický úřad. 2011. Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu. [online] In: Czso.cz. [Cit. 13.6.2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenska-vira-obyvatel-podle-vysledku-scitani-lidu-2011-61wegp46f1>

budeme moci znovu porovnat, výsledky těchto statistik, přičemž např. Česká pohanská společnost na Facebooku upozorňovala, že se při sčítání lidu dá zaškrtnout kolonka pohanství u náboženského vyznání.

Zájem o novopohanství na českém území se začal projevovat ve druhé polovině 90. let 20. století, a to z toho důvodu, že v této době začaly vycházet překlady zahraniční novopohanské literatury, „*O novopohanství se začíná stále více mluvit a je i více vidět ve veřejném prostoru.*“⁴⁵ Na začátku nového tisíciletí začínají vznikat nová novopohanská uskupení, z nichž některá během prvních deseti let zanikla, jako např. Nordické germánské Ásátrú a Heathen Hearts from Biohaemum. Nejdéle působící novopohanskou skupinou na českém území je Brothrjus Wulfe, která byla založena roku 1998 (dříve známá pod jménem Fraternitas Ulfar), která se zaměřuje na germánskou větev. Příkladem další skupiny je Rodná víra založena roku 2000 se zaměřením na slovanskou větev.⁴⁶

Na přelomu prvního a druhého desetiletí se utvářejí další novopohanská uskupení a organizace. Jejich cílem je obeznámit českou moderní společnost s existencí novopohanství a také o jeho uznání jako legitimního náboženství, o což se snaží např. Česká pohanská společnost, která má své zázemí i na sociálních sítích, kde aktivně sdílí přednášky českých a zahraničních lektorů a akademiků na toto téma a organizuje různé události ohledně oslav pohanských svátků, výlety a také vydává internetový časopis Kolovrat.⁴⁷

Přijetí větví novopohanského náboženství jako legitimního náboženství se zdá být poněkud náročné, protože na sociálních sítích, které v současnosti část české společnosti považuje za legitimní zdroj informací, se šíří mnoho dezinformací a stále neupadá představa o tom, že člověk, který je pohanem vyznává satana.

V roce byla založena 2006 Pohanská federace, která se mimo organizování akcí zaměřuje také na vydávání časopisu Věstník PFIcz. Další organizací, která byla založena roku 2011 a působí ve východních a jižních Čechách a na Moravě je Pohanský kruh.⁴⁸ Tato společnost na svých stránkách odkazuje na pohanský kodex, kde se můžeme dočíst, že lidé existují pouze na

⁴⁵*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně.* 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

⁴⁶*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně.* 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

⁴⁷SPOLEČNOST, pohanská. 2021. [online] In: pohanskaspolecnost.cz_[Cit. 21.6.2021]. Dostupné z: <https://pohanskaspolecnost.cz/>

⁴⁸KRUH, pohanský. 2013. [online] In: Pohanskykruh.wordpress.com. [Cit. 21.6.2021]. Dostupné z: <https://pohanskykruh.wordpress.com/>

úrovních určitého seberozvoje a neexistují tedy žádní spasitelé s lidskou podobou, což podle mého názoru může odkazovat k vymezení se vůči křesťanství, protože podle některých zdrojů, jako je religionistický časopis Dingir (dingir v klínovém písmu znak pro božstvo)⁴⁹ toto společenství mapuje místa znásilněna křesťanstvím. Na facebookových stránkách Pohanského kruhu můžeme také nalézt dvoudílný článek, který se jmenuje *Jak se z 25. prosince staly Ježíšovy narozeniny* a u popisu příspěvku druhé části článku je napsáno *O tom, jak se křesťané zmocnili pohanských svátků a udělali z nich „svoje“*. Na těchto stránkách dále odkazují Alaina de Benoiste, který říká, že nelze mluvit o evropských křesťanských kořenech, protože by to znamenalo popření kultur starověku.⁵⁰

V komentářích příspěvků komunity Pohanského kruhu na Facebooku můžeme jasně vidět, že autoři těchto facebookových stránek, a tedy členové této komunity se jasně vymezují proti křesťanství a vnímají ho jako nepřátelské náboženství, které „okradlo“ archaická pohanská náboženství. Většina veřejně dostupných stránek pohanských společenství na českém území se ke křesťanství nevyjadřují, a tedy se vůči němu ani nějak nevymezují. Novopohané často kladou důraz na uznání a respekt k lidské důstojnosti a sounáležitosti lidí a zdá se, že bez ohledu na náboženské vyznání. K tomuto tématu se více věnuji v praktické části práce, kde se respondenti vyznávající novopohanská náboženství vyjadřují ke vztahům vůči ostatním náboženstvím.

V České republice je rozšířeno především novopohanství keltské větve. Někteří následovníci tohoto směru se považují za novodobé druidy nebo jsou členy druidských sdružení a organizací.⁵¹ „V současné době existují tři takové druidské skupiny.“ Jedním z nich je sdružení založené v roce 2006, které se jmenuje Druidové Boiohaema, Jejichž hlavní aktivitou je pořádání přednášek a workshopů. Další druidská skupina působící na českém území se jmenuje Druidové Avronelle. Jedná se o studijní sdružení založené mezi lety 2004-2006. Obě tato druidská sdružení nemají charakter právního subjektu. Ke slovanské větvi v České republice připadají společnosti Rodná víra, která se rozpadla s odchodem jejího zakladatele Dervana a od

⁴⁹Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně. 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

⁵⁰FACEBOOK. 2018. [online] In: facebook.com. [Cit. 21.6.2021] Dostupné z: <https://www.facebook.com/151440798262844/posts/2351864528220449/>

⁵¹NEŠPOR, Zdeněk R. 2004. *Sociologické studie, Jaká víra? Současná česká religiozita/spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství*. Vyd. 1. Praha: Sociologický Ústav AV ČR. 114 s. ISBN 80-7330-061-3

roku 2010 nemá statut občanského sdružení, v současné době je tedy neformálním společenstvím.⁵²

Slovanský kruh založený roku 2014 v jehož čele stojí šaman Zdeněk Ordelt, svou legitimitu zakládá na zasvěcení šamanů v jižní Americe. Toto společenství usiluje o mezinárodní evropské setkání etnických náboženství.⁵³ V rozhovoru pro DVTV Ordelt mluví o tom, že slovanská pohanská tradice v Čechách byla ztracena a nyní existuje v Rusku, Bělorusku a na Ukrajině. Dále mluví o tom, že se ztrátou slovanské tradice Češi přichází i o spiritualitu.⁵⁴ Jak si však můžeme všimnout ze studií Zdeňka R. Nešpora v Čechách není problémem se spiritualitou, ale s negativním vztahem k církvím.

⁵²*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně*. 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

⁵³SLOVANSKY, kruh. 2018. [online] In: slovanskykruh.cz. [Cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <http://www.slovanskykruh.cz/category/kdo-jsme-1/>

⁵⁴DVTV. 2014. [online] In: video.aktualne.cz. [Cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/ordelt-cesi-jsou-vykoreneni-chybi-nam-kontakt-s-nasimi-tradi/r~c5644fe44cdf11e7983b002590604f2e/>

3. Wicca

Tato kapitola je zaměřena na novopohanské náboženství Wiccu a jejím cílem přiblížit toto náboženství, jeho praktiky a etickou stránku. Slovo Wicca je odvozeno ze skotské angličtiny a v překladu znamená *moudří lidé*. Poprvé na toto slovo odkazuje Gerald Brosseau Gardner ve své knize *Witchcraft today* z roku 1954 a označuje tak pohanskou čarodějnickou komunitu. Představitelé různých odvětví Wiccy ji označují za náboženství, jelikož je zde odkazováno na dva bohy, přičemž bohyně náleží ženské energii a bůh mužské energii. Tito bohové nejsou nějak pojmenováni. „*Wicca je otevřený systém, otevřené náboženství, otevřený kult.*“⁵⁵

Většinou se těmto bohům dává nějaké jméno v rámci covenů, kde si členové jejich jména určí sami. V literatuře jsou tito bohové označováni pouze jako Bůh a Bohyně. Někteří těmto bohům zasvěčují své oltáře. Tyto energie také náleží určitým planetám, mužská energie slunci a ženská energie měsíci. Pro Wiccu je práce s energií stěžejním bodem. Lidé provozující tuto náboženskou praxi věří, že svou energií a energií země a např. měsíce podle toho, v jaké se zrovna nachází fázi, dokážou manifestovat jim potřebné věci. Dále využívají různé bylinky, kameny, kadidla, a především přírodní materiály, jež mají podporovat účinnost rituálů nebo kouzel.⁵⁶

Studium Wiccy je založené na čerpání z knih a zapisování si informací do Knihy stínů. „*We must be creative. Self-teaching is a great challenge, but it can be accomplished through the use of four tools: study, thought, prayer and experimentation.*“⁵⁷ Kniha stínů je osobním dokumentem každého wiccana, takto nazývána je od dob upalování žen ve středověku ve středověku podezřelých z provozování čarodějnictví. Lidé, kteří skutečně čarodějnickou praxi provozovali nebo si vedly různé grimoáry k zapsání léčivých vlastností bylin, tyto dokumenty si uchovávaly ve stínech, aby se na ně nepřišlo, proto Kniha stínů.

Do této knihy se zapisují nejen informace ohledně léčivých rostlin, možnostech, jak slavit pohanské svátky, návody na přípravu kouzel, ale slouží i jako deník kam si wiccan zapisuje, jak provedl např. nějaké kouzlo a zda se mu výsledek podařil. Zapisovat si zde může i své pocity

⁵⁵CUNNINGHAM, Scott. 2007. *Magická Wicca: Magie, Rituály, Rady*. Vyd. 1., Přeložila D. KRHUTOVÁ. Praha: Fontána. 221 s. ISBN 978-80-7336-400-7

⁵⁶BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

⁵⁷CUNNINGHAM, Scott. 2019. *Living Wicca: a further guide for the solitary practitioner*. Vyd. 1. Woodbury: Llewellyn Publications. 161 s. ISBN 978-0-87542-184-1

a celkově pokroky ve své čarodějnické praxi. Díky těmto zápiskům se poté mají jeho magické schopnosti zlepšovat, jelikož takto zaznamenává své chyby.⁵⁸

Dalším důležitým aspektem Wiccy je také věštění. „*Most cultures have some kind of ritual for predicting the future, whether it's reading the tea leaves left at the bottom of a cup or the movements of the stars.*“⁵⁹ Někteří wiccané věří, že je doprovází duchovní průvodci (ekvivalent anděla strážného), se kterými mohou komunikovat pomocí věšteckých metod jako je čtení z křišťálové koule, věštění z tarotových karet, kostí nebo run. Někteří se zase domnívají, že odpovědi na své otázky již mají ve svém podvědomí a věstecké metody je mohou pomoci odhalit. Tyto metody jsou také využívány k „vidění“ do budoucnosti nebo minulých životů.

V čarodějnictví jsou také využívány metody nekromancie (původně složenina řeckých slov *nekrós*-mrtvý a *manteia*-věštění). Jedná se o věstecké metody, které umožňují čarodějům a čarodějnicím spojení s mrtvými, jsou pro to využívány metody věštění z křišťálových koulí, tarotových karet, run, kostí, vody nebo zrcadel. Tyto metody mají také určité „bezpečnostní“ postupy a pravidla, aby člověk, který tyto metody využívá nevyvolal nežádanou negativní entitu, pokud to ovšem není jeho záměrem. Většina wicannů věří v reinkarnaci, a proto se snaží žít v souladu s wiccanskými morálními pravidly a etickým kodexem a dosáhnout tak toho být součástí transcendentálna a už se dále nereinkarnovat. Nalézáme tu tedy určitou podobnost s indickými náboženstvími.⁶⁰

K wiccanské praxi patří různé formy rituálů, kouzel, ale také i meditace. Ve Wicce můžeme nalézt rituál prvního zasvěcení do covenu, rituály na oslavy svátků a očistné rituály. Důležitá je také praxe kouzel, které mají všemožné podoby, jsou používána kouzla pro přilákání životního partnera, zbavení se nějakého špatného zvyku, zapomenutí na určitou osobu, kouzlo pro ochranu před uhranutím atd. I přesto, že se wiccané řídí pravidly Tří a etickým zákonem, *pokud nikomu neuškodíš, čiň jak chceš*, je možné, že je uhrane někdo kdo provozuje černou magii, proto existují i kouzla pro ochranu před negativními energiemi a nežádoucími okolními vlivy.⁶¹ Důležitá je také praxe meditace a vizualizace, a to z toho důvodu, že např. při

⁵⁸BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

⁵⁹GUILSBOROUGH, Kitty. 2019. *The little book of witchcraft*. Vyd. 1. Londýn: Gaia Books. 95 s. ISBN 978-1-85675-395-1

⁶⁰KOLMAŠ, Josef. 2001. *Tibetská kniha mrtvých*. Vyd. 1. Přeložil J. KOLMAŠ. Praha: Vyšehrad. 185 s. ISBN 80-7021-473-2

⁶¹CUNNINGHAM, Scott. 2019. *Living Wicca: a further guide for the solitary practitioner*. Vyd. 1. Woodbury: Llewellyn Publications. 161 s. ISBN 978-0-87542-184-1

vykuřování kadidlem, které se používá k očištění předmětů, místností ale i pro očistu sebe sama si wiccané představují, jak je např. místnost očišťována. Také při používání magické hůlky, která slouží k nasměrování energie do určitého bodu záleží na představivosti, kdy si vizualizují tok vlastní energie, který z hůlky proudí. To, co wiccané nazývají magií bych přeložila jako transcendentálně, je to určitá síla/energie vesmíru, přírody. Ráda bych se také věnovala rozdílu v pojmech čarodějnictví a Wicca. Čarodějnictvím je myšlena čarodějnická, a tedy magická praxe, do té pak zahrnujeme Wiccu, jenž je čarodějnickou praxí, ale také vlastním náboženstvím, má určitá etická pravidla, má své vlastní božstvo a tradice, jež jsou používány pouze v rámci Wiccy. Jak polopaticky wiccané vysvětlují „každý wiccan je čarodějem/čarodějnící, ne každý čaroděj je wiccanem.“⁶²

3.1. Historie Wiccy

Wicca má své kořeny v Anglii, můžeme se domnívat, že vznikla se začátkem 20. století, coveny totiž mohou udržovat svou existenci v tajnosti. Máme však určité povědomí o tom, že v Anglii existovaly nějaké coveny a Gardner o těchto wiccanských covenech píše prvně ve své knize *Witchcraft today* 1954. Později kolem 60. a 70. let se Wicca začala rozšiřovat do dalších zemí světa. Nejdříve do Ameriky a poté Austrálie, Nizozemí, Belgie, Itálie a Německa a až na dálný východ do Japonska, Indie, poté také do Mexika, Brazílie a Jižní Ameriky. „*It is now claimed that Wicca is one of the fastest growing religions in the world.*“⁶³

Původně byla Wicca zaměřena především na coveny, ale postupně se začal šířit zájem i o eklektický přístup a s ním i ten solitérní. Velký zájem o Wiccu zvýšil i nárůst literatury od mnoha autorů a zakladatelů různých směrů Wiccy.⁶⁴ Za šířením tohoto náboženství stojí také sociální sítě, kde můžeme nalézt nespočet videí o tomto náboženství, různé podcasty, online dokumenty, ale také jsou hojně využívány i sociální sítě jako Facebook a Instagram, kde se kontaktují wiccané z celého světa. Existují také aplikace pouze pro novopohany, jednou velmi oblíbenou z nich je *Pagans & Witches amino app*, která momentálně čítá na cca. 5 000 uživatelů.

⁶²HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

⁶³HOWARD, Michael. 2009. *Modern Wicca: A History From Gerald Gardner to the Present*. Vyd. 1. Woodbury: Llewellyn Publications. 327 s. ISBN 978-0-7387-1588-9

⁶⁴CUNNINGHAM, Scott. 2019. *Living Wicca: a further guide for the solitary practitioner*. Vyd. 1. Woodbury: Llewellyn Publications. 161 s. ISBN 978-0-87542-184-1

Wicca byla v 70. letech ovlivněna feministickými a ekologickými hnutí. V roce 1971 v Anglii vzniklo politicky orientované pohanské hnutí Pohanská federace, které se snažila o nastolení rovných práv pro pohany a čarodějnice v členských státech OSN a evropské deklaraci pro lidská práva. Wicca a další odvětví čarodějnictví se zaměřují na pozitivní dopad na životní prostředí a šíření pozitivismu celkově. Lidé, kteří toto náboženství následují byli a jsou i členy různých aktivistických hnutí.⁶⁵

Známa je např. aktivistka Miriam Simons, která vystupuje pod pseudonymem Starhawk, Napsala několik publikací, které se zabývají novopohanstvím a účastnila se demonstrací proti vývoji jaderných zbraní, využívání jaderné energie a také demonstrací proti obchodu se zbraněmi. Ve své knize *Pohanská kniha mrtvých* píše mimo jiné především o tom, jak pohané vnímají smrt, jak se na ní dá připravit, jak se o mrtvého starat, ale také i jaký rituál použít při oddělení dárcovi duše od jeho orgánů, aby člověk, který orgány dostane nebyl ovlivněn energií a duší dárce. Můžeme zde nalézt i rituál na smíření se s potratem. „*Jádrem a srdcem pohanského chápání smrti je vhléd, že zrození, růst, smrt a znovuzrození vytvářejí cyklus, který formuje skrytý řád vesmíru.*“⁶⁶

Starhawk se dále zabývá různými druhy smrti, jak se smířit s náhlou a násilnou smrtí blízkého člověka, s AIDS nebo smrtí dítěte. Starhawk zde také píše o smrti své matky a uvádí, že matčina rodina byli ortodoxní Židé. Její matka však vystudovala sociologii a byla psychoterapeutkou, nebyla ortodoxní židovkou jako její rodiče, ale stále měla určitý vztah k židovství kvůli jejím kořenům a propojení s rodinou. Starhawk popisuje, jak se loučila se svojí matkou u smrtelné postele a společně odříkávaly *Šemu* (v překladu z hebrejštiny *slyš*), základní židovskou modlitbu, která se odříkává každé ráno i večer, ale také ji odříkávají umírající. „*Shema Jisrael adonaj elohejnu, adonaj echad. Slyš Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný.*“ Popisuje jak pro obě dvě v této chvíli nebylo relevantním jakým jazykem modlitbu říkají a k jakému náboženství patří, důležité pro ně bylo, že obě dvě chápaly význam této modlitby a že jim přináší útěchu.⁶⁷

⁶⁵*Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně.* 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

⁶⁶STARHAWK a M. MACHA NIGHTMARE. 2010. *Pohanská kniha mrtvých: praktické rituály, modlitby, požehnání a meditace o smrti.* Vyd. 2. Praha: Grada Inicijace. 304 s. ISBN 978-80-247-3160-5.

⁶⁷STARHAWK a M. MACHA NIGHTMARE. 2010. *Pohanská kniha mrtvých: praktické rituály, modlitby, požehnání a meditace o smrti.* Vyd. 2. Praha: Grada Inicijace. 304 s. ISBN 978-80-247-3160-5.

Starhawk v knize tedy uvádí i různé druhy modliteb, které novopohané mohou použít při pohřbu, kremaci, potratu, předčasném porodu a mnoho dalších, dokonce modlitbu pro ty, jenž se rozhodli darovat orgány svých blízkých. Z této práce nám tedy může být zjevné, že Starhawk byla ovlivněna jak judaismem ze strany své matky, kdy si uvědomovala důležitost víry, ať už člověk vyznává jakékoliv náboženství a důležitost modliteb, zároveň byla také ovlivněna i psychoterapií, na kterou se její matka specializovala a musela řešit mnoho případů, kdy pacienti ztratili své blízké. Ovlivněna psychoterapií a judaismem aplikovala tyto poznatky do své práce s novopohanstvím a vytvořila knihu, která popisuje, jak pohané pohlíží na smrt a jak se s ní skrze pohanství vyrovnat. Příběhy úmrtí lidí, které se v knize navhází, jsou skutečné příběhy, které zažili členové hnutí Obrození v San Franciscu, jež je uskupení pohanů z odlišných pohanských tradic.⁶⁸

V roce 1993 se wiccanští delegáti zúčastnili Parlamentu světových náboženství, který proběhl v Chicagu. Celkový počet zúčastněných z celého světa byl 7 000. První Parlament světových náboženství se konal roku 1893 také v Chicagu. Cílem těchto parlamentů byl vzájemný dialog mezi náboženstvími a snaha o porozumění si navzájem. S vývojem Parlamentu se také řešila otázka, jak mohou náboženské tradice spolupracovat na zlepšení globálních problémů.⁶⁹ Roku 1993 byl na tomto Parlamentu přijat Světový ethos Hanse Künga, ve kterém jasně uvádí, že není světového míru, bez míru náboženského. Tyto parlamenty byly dále uspořádány v letech 1999, 2004, 2009, 2015 a v roce 2018.⁷⁰

3.2. Hlavní představitelé Wiccy

Gerald Brosseau Gardner

Za stěžejní postavu a zakladatele pojmu Wiccy je považován Gerald b. Gardner, který byl mimo jiné i amatérským antropologem, archeologem, spisovatelem a okultistou. Je nazýván

⁶⁸ STARHAWK a M. MACHA NIGHTMARE. 2010. *Pohanská kniha mrtvých: praktické rituály, modlitby, požehnání a meditace o smrti*. Vyd. 2. Praha: Grada Inicijace. 304 s. ISBN 978-80-247-3160-5

⁷⁰ TEASDALE, Wayne a CAIRNS, George. 2016. *The Community of Religions: Voices and Images of the Parliament of the World Religions*. Vyd. 2. Londýn: Bloomsbury Academic. 257 s. ISBN 978-1-4742-8086-0

otcem moderního čarodějnictví.⁷¹ Dal vznik odnoži Wiccy s názvem Gardnerianská Wicca. Prvně o Wicce píše ve své knize z roku 1954 *Witchcraft today*. V této knize Gardner uvádí, že našel několik skupin lidí v Anglii, které provozují stejné obřady, jaké provozovaly „čarodějnice“ ve středověku. Uvádí zde své zkušenosti z cest z dálného východu, které ho utvrdily v tom, že lidé se stále snaží držet starověkých rituálů, nejen v Anglii, ale i v dalších koutech světa. Původně je slovo Wicca v knize napsáno pouze s jedním c a později v šedesátých letech je přidáno druhé tedy Wicca.⁷²

Gardner se narodil v Liverpoolu v roce 1884. Cestoval po celém světě a zajímal se o okultní vědy a o to jaké mají na lidi vliv. Poprvé se slovem Wicca setkal v roce 1930, když se začal angažovat v anglickém covenu s názvem Highcliffe (můžeme přeložit jako sabat vysokého útesu). Do tohoto sabatu byl zasvěcen roku 1939. Roku 1946 koupil pozemek v Anglii, ve vesničce Brickett Wood, která leží v hrabství Hertfordshire, chtěl zde založit centrum pro folklórní studia a také chtěl, aby toto místo sloužilo jako hlavní sídlo pro jeho coven.⁷³

Jako malý trpěl silným astmatem a z tohoto důvodu byl poslán do východní Asie, kde mu jiné klima mělo pomoci s léčbou. Později pracoval také na Ceylonu, Borenu a v Malajsii. Cestování ho inspirovalo k psaní knih jako např. jeho kniha *Keris and other Malay weapons*. Zde popisuje malajské zbraně, a především Keris, který pochází z Jávy a v javánštině znamená probodnout, v Evropě je pak užíván termín Kris. V malajštině je to název pro dýku, obvykle s čepelí zvlněného tvaru, není však pouhou zbraní, Gardner se zabývá tím, že dýka má pro malajce jakýsi transcendentální význam a je jí přisuzována magická moc. Tradičně se nosí za zády uvázaná k malajskému oděvu sarongu. S Kerisem jsou spojovány různé rituály, které jsou předávány v rodinách po generace. V malajském státním znaku je vyobrazeno pět Kerisů, které mají symbolizovat pět malajských sultanátů (území, která spravují sultáni).⁷⁴

Zajímavý je zde Gardnerův zájem o tyto zbraně s magickými vlastnostmi, protože ve Wicce je také využívána obřadní dýka, která se však nazývá athame. Ve Wicce je využívána pouze k rituálním účelům, ne však k obětování zvířat. Tuto dýku využívají i v satanismu a to

⁷¹ LEWIS, James R. *Witchcraft today, an encyclopedia of Wiccan and Neopagan traditions*. 1999. USA: ABC-Clío. ISBN 1-57607-134-0

⁷² LEWIS, James R. 1999. *Witchcraft Today: an encyclopedia of Wiccan and neopagan traditions*. Vyd. 2. Santa Barbara: ABC-Clío. 313 s. ISBN 1-57607-134-0

⁷³ LEWIS, James R. 1999. *Witchcraft Today: an encyclopedia of Wiccan and neopagan traditions*. Vyd. 2. Santa Barbara: ABC-Clío. 313 s. ISBN 1-57607-134-0

⁷⁴ GARDNER, G. B. 1936. *Keris and other Malay weapons*. Vyd. 2. Singapore: Progressive Publishing company. 133 s. ISBN 974-830-429-9

k obětování zvířat nebo k poškození sebe sama, za účelem využití vlastní krve při rituálu. Ve Wicce je práce s krví viděna jako velmi mocná a pokud se zabývají nějakí wiccané touto magií, tak využívají krve z menstruačního cyklu.⁷⁵

Margaret Alice Murray

Margaret A. Murray, která se narodila roku 1863 v Indii a umřela roku 1963 v Londýně se také podílela určitým způsobem na vývoji Wiccy. Byla antropoložkou, archeoložkou ale také i egyptoložkou a folkloristkou, mimo to byla také členkou feministického hnutí *Sociální a politický svaz žen*. Snažila se o zlepšení postavení žen na Londýnské univerzitě. Napsala několik knih, z nichž nejznámější jsou: *Čarodějnický kult v západní Evropě*, *Bůh čarodějnic* a dále také literaturu zaměřenou na egyptologii *Starověké egyptské legendy*, *Egyptské chrámy a další*.⁷⁶

Přišla také s vlastní teorií, ve které uvádí, že čarodějnice byly členy tajné společnosti, která uchovávala pravěký kult plodnosti, tato teorie však není podpořena legitimními metodami a náležitými racionálními argumenty. Byla také prezidentkou *Folklórní společnosti*, a to třicet sedm let. Ohledně udělení jí této pozice je momentálně určitá kontroverze a někteří studenti folklóru dokonce tvrdí, že této společnosti spíše uškodila. „*Witches, both male and female, she said, exist even to-day in practically all the country parts of Britain. They are very common in the West Country and East Anglia – there are even some in the towns.*“⁷⁷ Takto se Margaret Murray vyjadřuje ve svém článku v *Nottingham evening post* z roku 1929.⁷⁸

Raymond Buckland

Další člověk, který se ve velké míře podílel na rozvoji a utváření historie Wiccy je Raymond Buckland, který se narodil v Londýně roku 1934. Znamé je také jeho čarodějnické jméno Robot. Je držitelem doktorátu z antropologie. Jeho otec byl Romem a Buckland se proto velmi zajímal o romskou kulturu, její okultismus a na toto téma napsal několik publikací jako například *Book*

⁷⁵CUNNINGHAM, Scott. 2007. *Magická Wicca: Magie, Rituály, Rady*. Vyd. 1., Přeložila D. KRHUTOVÁ. Praha: Fontána. 221 s. ISBN 978-80-7336-400-7

⁷⁶SHEPPARD, L. Kathleen. 2013. *The Life of Margaret Alice Murray: A Woman's Work in Archaeology*. Vyd. 1. Lanham: Lexington books. 267 s. ISBN 978-0-7391-7417-3

⁷⁷MURRAY, Margaret. 1929. „*Witches*“ *secret revealed*. Nottingham Evening Post. Nottingham. Thomas Forman. 1.s.

⁷⁸SIMPSON, Jacqueline. 1994. *Margaret Murray: Who Believed Her, and Why?* Folklore. 9 s. ISSN 0015-587X

of Gypsy magic: Traveler's stories, spells, and healings. Do okultních věd ho uvedl jeho strýc ve velmi nízkém věku, ačkoli byl Buckland vychován v anglikánské církvi. Ke konci 50. let byl u královského letectva. Byl ovlivněn tvorbou Margaret Murray a také Geraldem Gardenerem se kterým se později stali přáteli. Buckland byl prvním veřejně známým wiccanem v USA.⁷⁹

Buckland ovlivnil pohanské hnutí Wicca především svou literární tvorbou, ve které jsou sepsané návody, jak Wiccu provozovat a co vše k ní náleží. Představil také odnož Wiccy, tedy Gardneriánskou Wiccu lidem ve spojených státech okolo 60. let. Buckland byl stejně jako Gardener členem sabatu, a proto se lekce z knih ubírají především k práci ve skupině. V jeho díle *Velká učebnice čarodějnictví a magie* můžeme nalézt patnáct lekcí, které mají člověku dopomoci k magické praxi, je zde také popsána hierarchie sabatu, jak mají být voleni jeho kněží nebo kněžky, jak by měly probíhat rituály.⁸⁰

Alex Sanders

Další významnou osobností ve vývoji Wiccy je Angličan Alex Sanders a to z toho důvodu, že založil jedno z odvětví Wiccy s názvem Alexandrijská Wicca. Žil v letech 1926 až 1988, rodné jméno je Orrell Alexander Carter, veřejně známé je také jeho čarodějnické jméno Verbius. Určité formě čarodějnictví byl vystavován již od svého dětství kvůli své babičce. Alex tvrdil, že byl zasvěcen do čarodějnictví svou babičkou, když byl ještě dítě (nejspíše kolem sedmého roku). Také se mohl učit a čerpat z její knihy stínů. Sám také tvrdil, že před smrtí jeho babičky v jejich sedmdesáti čtyřech letech podstoupily rituál pro třetí stupeň jeho zasvěcení, ve kterém šlo o obřad doprovázený sexuálním aktem. Později však Alex začal uvádět, že šlo pouze o symbolické gesto a ke skutečnému sexuálnímu aktu nedošlo.⁸¹

Sanders údajně chvíli pracoval jako léčitel, ale až ke konci II. světové války začal pracovat ve výrobní továrně v Manchesteru. Zde si také našel přítelkyni Doreen, se kterou se oženil a měly spolu dvě děti, manželství však nemělo dlouhého trvání a Doreen Alexe opustila i s dětmi, nejspíše kvůli tomu, že nesouhlasila s jeho spirituální cestou. Po tomto neúspěšném vztahu Alex nenašel zaměstnání, které by ho dostatečně finančně zajišťovalo a uchýlil se tak dokonce i k černé magii, a to proto, aby mu přinesla více peněz a sexuální partnery (Alex měl ve svém

⁷⁹GREENE, Heather. 2017. [online] In: wildhunt.org. [Cit. 26.6.2021]. Dostupné z: <https://wildhunt.org/2017/09/raymond-buckland-1934-2017.html>

⁸⁰BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

⁸¹DI FIOSA, Jimahl. 2010. *A Coin for the Ferryman: The Death and Life of Alex Sanders*. Vyd. 1. USA: Logios. 229 s. ISBN 978-1456359881

životě jak sexuální partnerky, tak partnery.) Brzy však do jeho života vstoupily nešťastné okolnosti, jako zranění jeho sestry a následné zjištění, že má rakovinu a také sebevražda jeho učitelky magie. Tyto nešťastné okolnosti chápal jako odplatu za používání černé magie ku svému prospěchu, a proto s touto cestou skončil.⁸²

3.3. Wicca v České republice

Po pádu komunismu se do České republiky dostávají první překlady Gardnerových a Bucklandových knih, které jsou přesnými návody, jak se stát čarodějem a co vše to obnáší. V Bucklandově knize *Velká učebnice čarodějnictví a magie* můžeme vždy po několika kapitolách nalézt i úkoly jako např. nakreslete zde svůj oltář. Tyto učebnice jsou zaměřeny na praxi v rámci covenů, Wiccu je však možno provozovat také soliterní cestou.⁸³

Za prvního wiccana v České republice, který neдрží svou identitu v tajnosti považují Jakuba Achrera/Zahradu, který je také autorem knihy *Wicca: první zasvěcení* z roku 2005. Je to první česká kniha o Wicce od českého autora. Sám Achrer zde popisuje, že jako člověk následující pohanské náboženství shledává termín novopohanství nevhodným a usuzuje, že ho používají pouze lidé, kteří se o tato náboženství zajímají jen povrchově a nemají s nimi osobní zkušenost ve formě vyznávání nějakého z těchto náboženství. Tvrdí, že tento termín je určitou diskontinuitou pohanské tradice a uvádí například hinduisty také nenazýváme neohinduisty, a proto shledává tento termín nepřijatelným. Dále se zabývá také slovem čarodějnictví, které podle něj sebou nese mnoho negativních historických konotací, kdy pro křesťanství automaticky znamenalo smlouvu s ďáblem. Samozřejmě co se týká těchto označení, často za nimi stály osobní mocenské a finanční zájmy člověka, který někoho nařkl z čarodějnictví.⁸⁴ O Wicce v českém prostředí bohužel nemáme mnoho informací, může tomu tak být z důvodu záměrného utajování existencí *covenů*, což musíme plně respektovat, bohužel nám je poté odepřena možnost studia Wiccy v České republice. Další skutečností je také fakt, že Wicca má ve střední Evropě stále krátkou tradici a je zde na úplném začátku své existence.

⁸²DI FIOSA, Jimahl. 2010. *A Coin for the Ferryman: The Death and Life of Alex Sanders*. Vyd. 1. USA: Logios. 229 s. ISBN 978-1456359881

⁸³BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

⁸⁴ACHRER, Jakub. 2005. *Wicca: první zasvěcení*. Vyd. 1. Praha: FINIDR. 142 s. ISBN 80-7207-583-7.

3.4. Svátky Wiccy

Svátky Wiccy se řídí kolem roku, což je označení pro nekonečný přírodní cyklus, který je zaměřen na osm pohanských svátků. Dny těchto svátků se liší podle toho, zda se člověk nachází na severní nebo jižní polokouli. „*The Wheel of the Year is a name used by those involved in contemporary European earth-based spiritualities, and now in common usage, to describe the cyclical progression of the seasons through time.*“⁸⁵ Je třeba zdůraznit, že tyto svátky slaví většina pohanů a řídí se tedy kolem roku, slaví ale i další svátky, které oslavují různá božstva podle toho, jaké náboženství vyznávají.

„*Kolo roku je rokem cyklu času: je to koloběh období, narození, růstu a smrti*“.⁸⁶ V chladné zimě jsou dny nejkratší, poté přichází zimní rovnodennost, od které se začínají znovu dny prodlužovat a příroda se začne obnovovat s příchodem jara a země bude na vrcholu svých sil. S příchodem podzimu se začne ochlazovat a příroda „umírá“, aby se mohla na jaře znovu narodit. Kolo roku je složeno z osmi svátků, které oslavují změny přírodního cyklu, tyto svátky jsou nazývány sabaty. Kolo roku oslavují nejen wiccané, ale i lidé vyznávající jiná pohanská náboženství. Svátky zahrnují pohanské oslavy, ze kterých často pramení i různé dodnes dodržované křesťanské tradice. Jako je např. Vánoční stromeček. Původně si staří severští pohané domů nosili neopadavé jehličnany, které jim měly připomínat, že i navzdory kruté zimě, příroda stále dokáže přežít. Měli tedy představovat jakousi naději a připomínat, že příroda se s přicházejícím sluncem znovu bude probouzet k životu. Lidé, kteří slaví Kolo roku věří, že jeho následováním je člověk více v souladu s cyklem Země. Svátky neoslavují pouze život, ale také smrt, která je nedílnou součástí naší skutečnosti a nelze ji proto tabuizovat.⁸⁷

Sabaty však nejsou jedinými svátky, které wiccané slaví. Důležitým aspektem jsou také cykly měsíce. Těmto svátkům, kdy se slaví fáze měsíce v úplňku se říká esбаты. Každý úplňk má také určitý význam např. úplňk v únoru je nazýván Hladový nebo dokonce Mrtvý měsíc, a to z toho důvodu, že pokud si lidé v dřívějších dobách nestihli doma udělat dostatek zásob jídla na zimu, často umírali hlady. Někteří wiccané a pohané věří, že není náhodou, že ženský cyklus

⁸⁵DUCKETT, V.K. 2010. [online] In: scholar.google.com. *The Wheel of the Year as a Spiritual Psychology for Women. International journal of transpersonal studies.* [Cit. 26.6.2021]. Dostupné z: https://scholar.google.com/scholar?hl=cs&as_sdt=0%2C5&q=The+Wheel+of+the+Year+as+a+Spiritual+Psychology+for+&btnG=

⁸⁶HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic.* Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

⁸⁷HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic.* Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

a cyklus měsíce má stejný počet dní tedy dvacet osm. Zda je zde však nějaká spojitost, není vědecky ověřeno.⁸⁸

Den, kdy je úplněk v ženském cyklu představuje ovulaci, a proto byl vždy úplněk zobrazován jako magická noc, plná tanců a oslavných rituálů. Oslavuje se nejen úplněk, ale také nov. Při praktikování různých rituálů se je pro čaroděje a čarodějnice doporučeno řídit se fázemi měsíce. Např. při dorůstajícím úplňku se používají kouzla a rituály, které mají s postupným dorůstáním měsíce (díky jeho energii) nabývat na síle a manifestovat se. Fáze, při kterých měsíc ubývá mají být vhodné pro rituály a kouzla při kterých se chce člověk něčeho zbavit, může to být třeba negativní situace v práci, nějaký zlozvyk, nebo zbavení se člověka, který chce škodit. Novoluní je uváděno jako vhodné období pro rituály, při nichž člověk vyžaduje okamžitou změnu ve svém životě například pokud chce změnit povolání, přestěhovat se anebo otěhotnět.⁸⁹

Yule

Za první svátek kola roku je považován svátek Yule (ve staré angličtině Geol, ve staré norštině Jól). Na tento svátek je oslavován zimní slunovrat, který se koná 21. prosince, od tohoto dne se dny začínou pomalu prodlužovat, a tak je oslavován návrat světla a novopohané se chystají na jeho příchod, kdy se země začne znovu probouzet k životu. „*Starí keltové pálili dřevo a dělali velké ohně na symbol odehnání zimy a vítání jara.*“ Zdobili se větvíčky neopadavých jehličnanů a polena dřeva, jako symbolu života, ty mohou být zavěšeny také na dveře jako symbol koloběhu kola roku, který se znovu otočí a začne převládat světlo.⁹⁰ Tradicí je také zdobení Yule stromku, na který se od zvyku starých pohanů váže různé jídlo jako obětina pro toulavé duše, které potřebují v nejchladnější den a noc roku nalézt nějaké útočiště. Nezdobí se takto pouze strom doma, ale i v lesích jako potrava pro zvířata.⁹¹

⁸⁸BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

⁸⁹ROBINSON, Shawn a GREENWAY, Leanna. 2017. *Wiccapédie: bílá magie v moderní příručce*. Vyd. 1. Přeložil: KOLODRUBEC, Aleš. Praha: Euromedia Group. 311. ISBN 978-80-7549-167-1

⁹⁰HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

⁹¹BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

Imbolc

Tento svátek je také nazýván Brigid's day, podle svaté Bridget ze Švédska. Na severní hemisféře se slaví 2. února a na jižní 2. srpna. V tento den se opět slaví příchod světla, teplejších dní, probouzení přírody a nový začátek života. Imbolc symbolizuje přípravu na jaro. Wiccané oslavují tento svátek úklidem, a to jak v domácnosti či práci. Důležitý je také úklid oltáře a případné pořízení si nových pomůcek nejen pro oltář. Zbavují se věcí, které již nepotřebují a nemají pro ně žádný užitek, takto se snaží zbavit také různých vzorců chování, které jim do života nepřináší nic dobrého a spíše jim škodí. K tomuto používají např. metodu „shadow work“ nebo-li stínového já, které představuje naučené negativní vzorce chování, které se člověku utvoří například kvůli nějaké špatné události v dětství.⁹² Protože se v období Imbolcu znovu obnovuje život na planetě, wiccané v tuto dobu také dělají různé rituály pro ochranu, sebe a svých blízkých. Mohou si vyrábět také různé ochranné symboly jako např. Bridgid's cross.⁹³

Ostara

Ostara nebo také Eostré je germánská bohyně jara, plodnosti a ženské síly. V tento svátek se probouzí a svou mocí vytváří na Zemi nový život. V angličtině Easter tedy křesťanské Velikonoce, které jsou s pohanskými tradicemi úzce spjaty, odkazují na ženský hormon estrogen. Bohyně Ostara na sebe může vzít také podobu králíka nebo zajíce, jenž představuje jeden z hlavních symbolů Velikonoc a svátku Ostary. Na severní hemisféře je tento svátek oslavován od 19.-22. března, na jižní polokouli 19.-22. září. Je jím oslavována jarní rovnodennost, a tedy začátek jara. Objevují se první známky probouzející se přírody, což je pro pohany a wiccany velmi pozitivním obdobím.⁹⁴ Wiccané také pořádají různé události hledání vajec, vejčím žehnají a poté je jedí. V tento svátek jsou oblíbené různé rituály a kouzla plodnosti. Žehná se také zvířatům, lidem a rostlinám.

⁹²BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

⁹³HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

⁹⁴BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

Beltane

Beltane také známí jako May day a v České republice jako První máj. Na severní polokouli se slaví při přechodu z 31.4. na 1.5., na jižní hemisféře pak 31. října až 1. listopadu. „*Nyní jsem na vrcholu jara: Bůh slunce nyní převzal vládu.*“⁹⁵ V tento den je oslavován život, brzy přijde léto. Wiccané ve svých praxích závisí na používání energie a na Beltane mají být zemské energie plodnosti, sexuality a vášně na vrcholu. Stejně jako pro Ostaru je i pro Beltane hlavní téma plodnost. Podle Raymonda Bucklanda se znovu můžeme podívat na jeden ze způsobů, jak slaví sabaty/coveny vyznavačů Wiccy tento svátek.⁹⁶ Jelikož se tyto sabaty sházejí především v přírodě, uvádí možnost venkovního oltáře, který může být ozdobený květinami, svícemi a dalšími rituálními potřebami jako je kalich, athame a další.⁹⁷ Hlavním symbolem Beltanu jsou květiny a veškerá flora. Wiccané si jimi zdobí oltáře, vyrábějí si květinové koruny, darují si je navzájem.

Litha

Tímto svátkem je oslavován letní slunovrat. Na severní polokouli je slaven 20. až 24. června, na jižní 20. až 24. prosince. „*Litha je oslavou nejdelšího dne a nejkratší noci roku.*“ Letní slunovrat je přesněji stanoven pro určitý den a hodinu, v roce 2020 byl na severní polokouli 20. června a roku 2021 bude 21. června. Od tohoto momentu začne znovu pomalu převládat noc, tma a chlad. Pro wiccany je ale bůh slunce znovu na vrcholu své existence, a protože se chladné dny blíží, je oslavován růst, úspěch a život, který wiccany v tomto období obklopuje.⁹⁸ Někteří pálí devět posvátných dřev, jimiž jsou: bříza, jeřáb, jasan, olše, vrba, hloh, dub, cesmína, lískový oříšek. Těchto devět posvátných stromů je prvních devět stromů v keltském stromovém kalendáři. Stromy jsou přidělené určitému měsíci v roce, podobně jako u znamení zvěrokruhu.⁹⁹

⁹⁵HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

⁹⁶BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

⁹⁷ROBINSON, Shawn a GREENWAY, Leanna. 2017. *Wiccapédie: bílá magie v moderní příručce*. Vyd. 1. Přeložil: KOLODRUBEC, Aleš. Praha: Euromedia Group. 311. ISBN 978-80-7549-167-1

⁹⁸HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

⁹⁹BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

Lughnasadh

Lughnasadh je také znám pod názvem Lammas. Na severní polokouli je slaven 1. srpna a na jižní 1. února. Tento den jsou oslavovány sklizně roku, také blíží konec léta a wiccané oslavují úspěchy, kterých dosáhly během předešlých měsíců. Při těchto oslavách se tradičně využívá darů ze sklizně a dělá se hostina pro přátele a rodinu. Vyrábějí se různé dekorace a symboly z kukuřice, ovsu a rákosí. Časté jsou panenky vyrobené z listí kukuřice, jako symbol vděku za sklizeň. Také je využíváno poslední sluneční energie pro rituály a kouzla. Wiccané naposledy oslavují boha slunce.¹⁰⁰

Mabon

V tento den je slavena podzimní rovnodennost a také další sklizně, které jsou poslední v roce. Tento svátek se slaví 21. až 24. září na severní polokouli a 21. až 24. března na jižní polokouli. Pohané si připravují zahrady na zimu, uklízí domy a zbavují se věcí, které jim už k ničemu neslouží. Znovu jsou pořádány hostiny s dary sklizně a jako symbol se vyrábějí rohy hojnosti (lat. cornu copiae, roh hojnosti), jenž jsou většinou vyrobené ze slámy, které jsou naplněny jídlem. Tento symbol má své kořeny v řecké mytologii, kde se Zeus ukrýval před svým otcem Kronosem v jeskyni a živila ho pouze koza Amalthea, které Zeus omylem ulomil roh, který nabyl schopnosti produkovat jídlo. Tento svátek má jistou podobnost s americkým díků vzdáním, protože oba tyto svátky oslavují sklizně.¹⁰¹

3.5. Rituály

Latinsky *ritualis* znamená *obřadný*, *ritus* také znamená *zvyk*. „Člověk i společnost nějak závisejí na přírodě, na vesmíru, který také podléhá rytmům, které se odrážejí v životě.“¹⁰² Wiccané a další novopohané se zaměřují právě na rytmy přírody, které oslavují mnoha rituály. Slaví také určitý přechodový rituál, kdy se z obyčejného učence stává wiccan a přijímá své nové čarodějnické jméno a je zasvěcen do covenu. Pokud si člověk vybral soliterní cestu a nechce být členem covenu, pak existují také i určité formy samozasvěcení, které učenec provádí v přítomnosti bohů. Tyto rituály mají daná pravidla, jenž se mění v rámci covenu. Pro postup

¹⁰⁰HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

¹⁰¹HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

¹⁰²VAN GENNEP, Arnold. *Přechodové rituály: systematické studium rituálů*. Přeložil Helena BEGUIVINOVÁ. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1374-1.

samo zasvěcení pak wiccané čerpá z magických učenic. Ve Wicce je zásadní studium, které podle wiccanů nikdy nekončí a vždy je co se týče čarodějnické praxe něco nového, co je potřeba se naučit. Právě z tohoto důvodu zasvěcování do covenů probíhá po jednom roce a jednom dni studia.

3.6. Mytologie

Wicca se zaměřuje na dva hlavní bohy, jedná se o boha a bohyni. Nemají jména, ty jsou pak udávána v rámci covenu, kde jsou uchována v tajnosti nebo jsou určována podle určitých tradic Wiccy anebo jména vůbec být přidělena nemusí. Následovníci wiccanské Gardnerovské tradice boha nazývají latinsky Cernunnos, jež je jméno keltského boha, který je zobrazován s parožím. V saském čarodějnictví je pro boha používáno jméno Woden, které je jménem staroseverského Boha Ódina, který je také považován za hlavního severského boha.¹⁰³

Wiccané bez covenu si poté mohou jména pro bohy určit, ale často je používáno jednoduché označení bůh a bohyně. Tito bohové odkazují na mužskou a ženskou energii v přírodě a náleží určitým planetám. Slunce náleží mužské energii, tedy bohu a měsíc ženské energii tedy bohyni. Může se nám tedy zdát, že ve Wicce převládá uctívání bohyně, ale nemělo by tomu tak být. „*Všude v přírodě jsou jedinci ženského a mužského rodu a oba jsou nezbytní. Znamená to, že bůh i bohyně jsou stejně důležití. Měla by existovat rovnováha, ale ta bohužel chybí ve většině tradic, a nejen těch čarodějnických.*“¹⁰⁴ Protože jsou bůh a bohyně přiřazeni určitým planetám, část roku, ve které převládá slunce je přiřazena bohu a převaze jeho mužské energie a část roku kdy převládá tma a měsíc je přiřazen ženské energii.¹⁰⁵

¹⁰³BUCKLAND, Raymond. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vydání třetí. Přeložil Jana NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-969-1

¹⁰⁴BUCKLAND, Raymond. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vydání třetí. Přeložil Jana NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group, 2019. ISBN 978-80-7617-969-1

¹⁰⁵CUNNINGHAM, Scott. 2019. *Living Wicca: a further guide for the solitary practitioner*. Vyd. 1. Woodbury: Llewellyn Publications. 161 s. ISBN 978-0-87542-184-

4. Etická stránka Wiccy

Wicca má určitá etická pravidla, která jsou nazývána Pravidly tří. Tato pravidla však nemusí dodržovat každý člověk, který se nazývá wiccanem, ale i přesto spadají do hlavních etických pravidel Wiccy. Jejich zásadní myšlenka je založena na víře v to, že jakou energii člověk vloží do svých záměrů, ta se mu také třikrát vrátí. Někteří wiccané věří, že se toto pravidlo týká jak pozitivní, tak negativní energie. Pravidlo tří se ještě přesněji zaměřuje na to, v jakých aspektech života se odrazí, a to v psychice, emocionální stránce člověka a spiritualitě. Tyto pravidla silně poukazují na to, že wiccané se snaží o šíření positivity, protože pokud udělají něco zlého se špatným úmyslem, třikrát se jim tato špatná energie vrátí.¹⁰⁶

Můžeme si povšimnout, že je tu určitá podobnost s indickými náboženstvími jako je: buddhismus, hinduismus, sikhismus a džinismu. U těchto náboženství je tato energie nazývána jako karma. Stejně jako u Indů wiccané věří také na reinkarnaci, a tedy neustálého převtělování a opakování svých lidských chyb, dokud si člověk tyto chyby neuvědomí, přestane je dělat a tím je na zemi ve své tělesné schránce naposledy a po své smrti se stává součástí transcendentálna.¹⁰⁷

Důležitým wiccanským zákonem, který následují i jiní provozovatelé čarodějnické praxe je pokud to nikomu neškodí, číňte jak chcete. Je však možné, že si člověk neuvědomuje, že svými činy někomu ubližuje. Může někoho ovlivnit (kouzlem nebo rituálem) pro své sobecké účely, bez toho, aniž by si to plně uvědomil. V tomto případě však také zasahuje pravidlo tří a takto by si měl člověk uvědomit jaké chyby se dopustil a už ji znovu neučinit. To neznamená, že wiccané nemohou dělat rituály či kouzla pro své blízké. Mohou používat různá kouzla pro podporu zdraví někoho blízkého, pokud má nějaké zdravotní potíže, například rituál na přinesení pozitivní energie do života někoho, kdo je v těžké životní situaci. Je však důležité, aby tato kouzla a rituály neovlivnila svobodnou vůli člověka.¹⁰⁸

Wiccané mají další morální kodex ve formě wiccanského rede. Je to soubor principů, jimiž by se měl člověk řídit ve svém životě a wiccané si ho často píší na začátek své knihy stínů. V poměru ku Pravidlu tří a wiccanskému zákonu není rede přikládána taková váha, protože je

¹⁰⁶HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

¹⁰⁷KOLMAŠ, Josef. 2001. *Tibetská kniha mrtvých*. Vyd. 1. Přeložil J. KOLMAŠ. Praha: Vyšehrad. 185 s. ISBN 80-7021-473-2

¹⁰⁸CUNNINGHAM, Scott. 2019. *Living Wicca: a further guide for the solitary practitioner*. Vyd. 1. Woodbury: Llewellyn Publications. 161 s. ISBN 978-0-87542-184-

pouze jakým si souborem rad a není tedy tak závažné jako dvě předchozí pravidla. Toto rede je sepsáno neznámým autorem ve formě poezie.

„Light of eye and soft of touch, speak you little, listen much.

Honour the Old Ones in deed and name,

Let love and light be your guides again.“¹⁰⁹

4.1 Wicca a otázka mainstreamu

Wicca se také značně rozšířila díky sociálním sítím a můžeme si povšimnout, že některým lidem se zamlouvá pouze estetická stránka Wiccy. Můžeme mít tedy potom zkreslené informace např. o počtech členů Wiccy, protože někteří lidé se mohou nazývat wiccany, ale ve skutečnosti pouze kvůli estetické stránce a tomu, že mohou říct, že jsou čarodějem či čarodějnicí. Nejsou však obeznámeny s praxí, tradicemi, pravidly a Bohy, kteří k Wicce také patří. V souvislosti s tím můžeme také nalézt literaturu, která není vhodná ať už pro wiccana, který hledá materiály ke studiu, tak pro využití k psaní nějaké formy posouzení Wiccy, protože jsou zde obsaženy mylné informace. Proto v této práci využívám literaturu od autorů, kteří Wiccu provozují už mnoho let anebo zdroje přímo od zakladatelů určitých směrů Wiccy.

Jelikož v současné době žijeme částečně ve světě virtuálním, můžeme si všimnout i novodobých psychických poruch jako je závislost na sociálních sítích. Jako příslušník generace, která s rozvojem sociálních sítí vyrůstala jsem během let zaznamenávala jejich vliv na moje osobní prožívání a vnímání světa. Dovolím si říci, že dnes už se jejich vlivem nenechávám pohltnout. Je zjevné, že v online prostředí je kladen důraz především na estetické a s tím souvisí i provozování čarodějnické praxe, některé účty na Instagramu jsou založeny pouze na estetické stránce čarodějnictví a Wiccy.

¹⁰⁹ HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

4.2. Definice problematiky Wiccy

Protože Wicca je otevřeným náboženstvím a je na člověku, zda si vybere být eklektikem tedy, zda si od různých pohanských náboženství, zvyků a tradic vezme co on sám uzná za přínosné pro jeho náboženskou cestu, může být poté také složitější stanovit co vše k Wicce patří a co ne.

Problém také spočívá v tom, že toto náboženství se začalo šířit se začátkem využívání sociálních sítí, a to převážně Facebookem, Youtube a Instagramem. Momentálně např. Twitter pozměnil pravidla funkce této sítě a pokud zde člověk napíše nepravdivý příspěvek je to u tohoto příspěvku také uvedeno, popřípadě může i účet člověka dočasně pozastavit, jako tomu bylo u prezidenta Trumpa a jeho šíření dezinformací a vyzvání k napadení kapitolu. Bohužel tak tomu nebylo se začátkem sociálních sítí a některé platformy tato pravidla upozorňování na lživé příspěvky stále nemají. Na facebooku a youtube se tak šíří dezinformace, a to právě i ohledně čarodějnictví.¹¹⁰

Popularizace čarodějnictví a Wiccy také zvedlo zájem právě i o satanismus a provozování černé magie. Ne všechny formy čarodějnictví, které odkazují k černé magií využívají obřadních usmrcení zvířat, či uhranutí druhých lidí, bohužel se vyskytují však i tyto případy. Satanismus má také různé směry, nejznámější z nich je LaVeyův satanismus, který je inspirován Friedrichem Nietzsche a jeho nihilismem, tedy smrtí Boha. Dále je toto odvětví satanismu inspirováno též Aleistarem Crowleyem, který žil v Anglii na přelomu 19. století a je známým okultistou. Prováděl různé rituály pro vyvolání démonů, jeden z jeho známých rituálů je vyvolání démona rozvratu a chaosu Choronzona o kterém můžeme najít první zmínky v 16. století ve spisech okultistů Edwarda Kelleyho a Johna Dee, oba d působili na dvoře Rudolfa II. jako alchymisté. Anton Szandor LaVey je autorem satanské bible a také zakladatelem církve satanovi v roce 1966.¹¹¹

¹¹⁰HOWCAST. 2013. [online] In: youtube.com. [Cit. 29.6.2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=LWHyptdfc0I&ab_channel=Howcast

¹¹¹LEWIS, J. R. 2015. [online] In: archiv.ub.uni-meiburg.de. *Diabolical Authority: Anton LaVey, The Satanic Bible and the Satanist "Tradition"*. *Marburg Journal of Religion*. [Cit. 29.6.2021] Dostupné z: <https://doi.org/10.17192/mjr.2002.7.3733>

5. Jak se lidé provozující pohanská náboženství cítí být integrováni do české společnosti

V posledních dvou kapitolách se zaměřuji na praktickou část bakalářské práce. Cílem výzkumu je poznat, jak se participanti cítí být začleněni do české společnosti, jak vnímají svoje náboženské vyznání, či spiritualitu a jaký mají vztah k ostatním náboženstvím. Jako typ výzkumu jsem zvolila výzkum kvalitativní s metodou polostrukturovaného rozhovoru, který nabízí respondentům větší svobodu v jejich odpovědích. Kvalitativní výzkum jsem zvolila z toho důvodu, protože mi umožnil sběr většího množství informací, než jak tomu je u kvantitativního výzkumu.¹¹² Byl mi také umožněn náhled do zkušenosti participantů s ateismem v Čechách a částečně jsme se dotkli i téma satanismu a toho, jak ho participanti vnímají.

U výzkumu je důležitá především kvalita výsledků, proto musíme mít na paměti hlavní hodnotící kritéria výzkumu jimiž jsou validita, reliabilita a reprezentativita. Validita se vztahuje k otázce, zda jsme splnili námi stanovený cíl. Reliabilita se vztahuje k ověřitelnosti výzkumu, zda při jeho opakování dojde stejný objekt ke shodným výsledkům. Reprezentativita odkazuje na to, zda můžeme výsledky zobecnit a přenést je i na jiné objekty.¹¹³

Kvůli komplikacím způsobeným šířením COVIDU-19, nebylo možné uskutečnit zúčastněné pozorování, jelikož jsou někteří participanti aktivní na sociálních sítích, měla jsem alespoň v této virtuální rovině možnost sledovat, jak aktivně na sociálních sítích projevují svou náboženskou orientaci a jak na to reaguje okolí. Nakonec se online rozhovory nezdály být až tak velkou nevýhodou, protože respondenti byli velice ochotni a získala jsem mnoho užitečných doplňujících informací. Metodou, kterou jsem použila pro zpracování dat je zakotvená teorie, která je nejčastěji volenou metodou k vyhodnocení kvalitativního výzkumu, a to z toho důvodu, že je pevně ukotvena v získaných datech.¹¹⁴

¹¹²HENDL, Jan. 2008. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Vyd. 2. Praha: Portál. 404 s. ISBN 978-80-7367-485-4

¹¹³ŘIHÁČEK, Tomáš. ČERMÁK, Ivo. HYTYCH, Roman a kolektiv. 2013. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita. 190 s. ISBN 978-80-210-6382-2

¹¹⁴ŘIHÁČEK, Tomáš. ČERMÁK, Ivo. HYTYCH, Roman a kolektiv. 2013. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita. 190 s. ISBN 978-80-210-6382-2

Respondenty jsem kontaktovala především na facebookové platformě českého pohanského společenství. Jednoho respondenta jsem také získala díky *snowball* metodě. S dalšími jsem komunikovala přes Instagram, email nebo telefon. Původně jsem měla v plánu respondenty navštěvovat v jejich místech bydliště nebo na pohanských sešlostech například při oslavě sabatu. Kvůli COVIDU-19 byly veškeré rozhovory přesunuty do online roviny. Mým výzkumným vzorkem bylo deset respondentů, kteří následují některou z novopohanských větví. Výzkumu se jako participantů zúčastnilo šest žen a čtyři muži. Všichni účastníci jsou z různých koutů České republiky a mají české občanství. Věková hranice respondentů se pohybuje od 22 do 53 let.

Výzkumné otázky jsem rozdělila do pěti okruhů. V prvním okruhu se zabývám tím, jak participant svoje náboženské vyznání vnímá, jaké novopohanské tradice následuje, jak vnímá spiritualitu a co pro něj představuje. Ve druhém okruhu se zabývám otázkami ohledně rodinných příslušníků, jak oni vnímají novopohanství, zda spíše pozitivně či negativně a zda participanty kvůli jejich víře nějak neodsuzují. Třetím okruhem jsou otázky, které participant hodnotí od jedné do deseti (jednička nejméně, desítka nejvíce). Ve čtvrtém okruhu se zaměřuji na zkušenost participantů s organizovaným náboženstvím. V posledním okruhu zjišťuji, jak jejich náboženskou příslušnost vnímá jejich okolí a zda se cítí být přijati českou společností. Prvně bylo vůbec důležité zjistit, jak participant svou náboženskou cestu vnímají a jak vnímají svou víru a co si pod těmito pojmy představují.

Seznam dotazovaných participantů

Jména respondentů	Věk	Bydliště	Pohanské náboženství/směr	Jak dlouho se k novopohanství hlásí
Lucie	22	Jičín	Keltské	4 roky
Martina	23	Liberec	Eklektický přístup/Wicca/čarodějnictví/Keltové	4 roky
Johana	25	Praha	Keltské/čarodějnictví	8 let
Kateřina	26	Praha	Animismus/Severská mytologie	3 roky
Jana	28	Olomouc	Severské	2 roky
Miroslav	30	Děčín	Severské	5 let
Jan	32	Praha	Eklektický přístup/Ásatrú/Keltské/Slovanské/Severské	3 roky
Pavel	34	Brno	Eklektický přístup, Severské a Keltské	cca. 18 let
Lucie	37	Vodňany	Keltské	12 let
Jiří	53	Pardubice	Keltská Wicca	14 let

5.1. Pro novopohany novopohanství představuje jednotu s přírodou a jejími cykly

Protože v akademické rovině má pojem spiritualita nespočet významů, bylo důležité na začátku výzkumu zjistit, jak participanté tyto pojmy vnímají a co konkrétně si pod nimi představují. Zásadní je jejich vnímání pojmu novopohanství. Všichni respondenti se shodují na tom, že novopohanství pro ně znamená souznění s přírodou a jejími cykly. Dále tři respondenti dodávají, že pro ně novopohanství představuje přijetí druhých, ať už jsou pohané či nikoliv jako sobě rovné. Na otázku, co si respondenti představují pod pojmem spiritualita se šest respondentů shoduje a definují ji jako náboženskou praxi, spojení s transcendentálním v každodenním životě a duchovní prožívání. Čtyři respondenti uvádí, že svou víru chápou jako

spiritualitu. Takto se k tomuto tématu vyjadřuje například Jan „*Jelikož nejsem členem žádné pohané „církvé“, chápu svoji víru jako spiritualitu.*“¹¹⁵

Respondenti také krátce popisovali svou spirituální cestu a přesně polovina respondentů uvedla, že s nějakou formou spirituality se setkávali již od dětství. Kateřina uvádí „*Byla jsem vedena k lásce k přírodě skrze mé rodiče, kdy otec pracoval s duchy bylin a hub, zajímal se o šamanismus a matka se zabývala bylinkářstvím a celostní medicínou.*“¹¹⁶ Lucie měla také určité zkušenosti s bylinkářstvím, kterému jí učila její babička a také uvedla vzpomínky na to, jak jako malá s babičkou děkovala bohům přírody například při sklizni jablek a také vedli promluvy se zesnulými členy rodiny. Další tři participanti, kterými jsou muži uvedli, že již od útlého věku měli sami zájem o spiritualitu a různá náboženství. Všichni tři uvedli, že se původně zajímali o křesťanství a četli bibli. V křesťanském učení však nenašli odpovědi, jež hledali.

Pavel se vyjádřil takto „*Když jsem byl jednou v kostele zeptal jsem se otce, zda psi duše také chodí do nebe a on mi odpověděl, že ne, tak jsem se ho zeptal, zda ví, kam psi duše chodí a on odpověděl, že neví. Najednou jsem měl mnoho otázek a křesťanství mi na ně nedokázalo odpovědět. Začal jsem tedy hledat odpovědi v jiných náboženských tradicích a buddhismus mi dal odpověď na to, co se děje se zvířecími dušemi po smrti.*“¹¹⁷ Také uvádí, že podle jeho názoru není pravda pouze v jediném náboženství, ale ve více náboženstvích, a proto nemůže nějaké vyzdvihovat a jiné zatracovat. Je mu tedy stejně jako Janovi blízký eklektický přístup, ale velmi blízká je mu severská mytologie a věří na severské „nebe“ Valhalu o které se mu jednou zdálo a je přesvědčen o její existenci.

Kateřina víru popisuje takto „*Je to propojení s mou intuící a pochopením světa, je to něco, co mě posouvá dále, přináší mi klid a harmonii pro lepší pochopení reality všedních dní. Je to tak přirozené, že jsem to nikdy nepotřebovala definovat.*“¹¹⁸

5.2. Přijetí náboženského vyznání rodinnými příslušníky respondentů

Jak již zmiňuji v předchozí kapitole dvě respondentky mají už s praktikami, jako je bylinkářství a uctívání duchů přírody, či šamanstvím zkušenosti již od dětství. Další tři respondenti, kteří popisují svůj zájem o křesťanství, tak činili pouze ze své vůle a s dalšími třemi respondenty se shodují v tom, že jejich rodiče jsou ateisté a tím myslí, že neuznávají

¹¹⁵Jan. 32. Rozhovor proběhl 2.5.2021

¹¹⁶Lucie. 22. Rozhovor proběhl 6.4.2021

¹¹⁷Pavel. 34. Rozhovor proběhl 10.6.2021

¹¹⁸Kateřina. 26. Rozhovor proběhl 7.4.2021

žádné náboženství ani Bohy, nepopírají však, že je možnost nějaké vyšší síly, která je přesahuje. Jana uvádí, že o svém náboženském vyznání rodiče vůbec neinformovala, protože se chce vyhnout zbytečným nedorozuměním. *„Rodiče se mě na mou náboženskou orientaci nikdy neptaly a ani já jsem se nezajímala o jejich ateismus. V tomto směru si jdeme každý svou cestou a já nemám potřebu toto své rodině sdělovat, protože se nyní skoro nevidáme a nejsme příliš v kontaktu.“*¹¹⁹ Zároveň také uvádí, že má zkušenosti s křesťanstvím z dětství, protože její babička byla silně věřící a chodily spolu do kostela a na faru.

Martina se k těmto otázkám vyjadřuje podobně. Uvádí, že její babička je křesťanka a chtěla, aby byly Martina i její sestra Eliška v dětství pokřtěny. To se však nestalo, protože rodiče se prohlašují za ateisty *„Moje maminka říká, že je tak velkou ateistkou, až se bojí, že ji bůh potrestá. Když mě jednou viděla, jak si vykládám tarotové karty lekla se a řekla mi ať si s těmito věcmi nezahrávám načež jsem se zeptala, co na tom vidí špatného, když je ateistkou a ona řekla, že to sice je, ale že bych si s těmito věcmi zahrávat neměla. Byla jsem z toho poněkud zmatená, protože se mi nedostalo žádného vysvětlení.“*¹²⁰ Až na dva participanty si tedy můžeme všimnout, že rodiče se prohlašují za ateisty a ohledně různých formách víry a spirituality své děti neinformovaly. Většina respondentů se začala o pojmenování transcendentálna a jeho uchopení zajímat sama.

Odpověď na otázku, zda v rodinách respondentů vznikají nějaké náboženské střety byla pro některé trochu obtížnější. Jan však odpověděl jistě a to, protože je jeho manželka křesťankou a co se týká Janova náboženského vyznání říká, že nerozumí tomu, proč se vydal zrovna touto cestou. Jan je však k náboženskému vyznání své manželky chápavý. Nepopírá však, že k těmto střetům dochází často a zatím spolu s jeho ženou nenašli žádný kompromis či řešení problému. U většiny participantů nějaké náboženské střety v rodinách nevznikají, a to především proto, že respondenti o své náboženské orientaci se svými rodinami nemluví, protože jsou ateisté a nemají ani zájem o nějaký dialog na toto téma. Jiří však uvádí, že jeho bývalá žena byla ateistkou, a to v tom smyslu, že nevěřila ani na možnost nějakého transcendentálna, ale pouze v empirická fakta, což také vedlo k ukončení vztahu.

¹¹⁹Jana. 28. Rozhovor proběhl 4.6.2021

¹²⁰Martina. 23. Rozhovor proběhl 13.4.2021

5.3. Jak hluboké je náboženské vyznání participantů

V kapitole Wicca a otázka mainstreamu se zabývám tím, že někteří lidé Wiccou vnímají pouze povrchově kvůli její estetické stránce a nenásledují ji přímo jako náboženskou cestu. Toto se týká také jiných směrů novopohanství jako třeba následování severské větve, kdy si můžeme všimnout, že je určitým současným trendem nošení například Thorova kladiva či run a různých severských symbolů. Bylo tedy nutné do otázek zahrnout i jak hluboké ve skutečnosti náboženské vyznání participantů je. Pouze jediný respondent (Jana) uvedl, že jeho víra neprostupuje každodenním životem, uvádí že pro ni je hlavní především setkání s lidmi v rámci Barbarského společenství a sdílení víry tímto způsobem. Ostatní participanté uvádí, že jejich víra (víme, že víru a spiritualitu označují za tutéž samou věc) prostupuje každodenním životem. Téměř polovina participantů (4) uvádí, že každé ráno začínají modlitbou a poděkováním bohům za možnost prožití dalšího dne. Dalších pět respondentů uvádí, že během dne děkují bohům například za jídlo nebo si dají chvilku meditace. „*S Bohy promlouvám každý den. Udělám si takovou chvilku například po práci, kdy se věnuji jen sobě a promlouvám s Bohy. Třeba jim poděkuji za to, že jsem dnes mohla být v práci, protože jiní lidé takovou možnost třeba nemají. Poté se za lidi, kteří práci nemají pomodlím.*“¹²¹

Každý člen výzkumného vzorku také uvedl, že slaví pohanské svátky a vynechá pouze pokud je například nemocný, anebo musí do práce. „*Pracuji na lodi a často se mi stane, že jsem zrovna na nějaký svátek někde v Holandsku zavřený sám v kajutě na lodi. To si potom zapálím třeba alespoň svíčku, pomodlím se k bohům a pustím si třeba film s tematikou severské mytologie. Když stojíme někde v přístavu a mám možnost se jít projít třeba do lesa, využiji toho.*“¹²²

Jelikož se více jak polovina respondentů účastní organizovaných setkání uvádí, že je pro ně důležité se na svátky sejít, například Pavel a Jiří mluví i o různých rituálech, které ve skupinách uskutečňují. „*Ráda bych měla nějakou skupinku, se kterou bych mohla svátky slavit a sdílet s nimi různé prožitky ohledně mé a jejich víry, nikoho takového však ve svém okolí nemám. Svátky slavím tak, že jdu sama do lesa, mám tam takový svůj malý oltář a zde komunikuji s Bohy a provádím zde rituály.*“ (Lucie 22) Nikdo z respondentů tedy neuvádí, že by se zajímal o určité náboženství pouze jen kvůli jeho estetické stránce. Jan říká, že nosí symboly například Hugina a Munina havranů ze severské mytologie a celkově jde z jeho vzhladu vidět, jeho zájem o novopohanství. Není to však pouze povrchové: „*Novopohanství pro mě představuje cestu v*

¹²¹ Johana. 25. 21.6.2021

¹²² Miroslav. 30. 3.6.2021

tomto zmateném světě. Není to jen útěk od starostí, vše má svůj řád úcta k předkům, přírodě, bohům. V praktikování novopohanství je člověk svobodný.“

5.4. Jaký je vztah respondentů s organizovaným náboženstvím

V tomto směru bylo zásadní zjistit, zda vůbec mají participanti s organizovaným náboženstvím zkušenosti. Téměř polovina z nich, přesněji šest lidí uvedlo, že mají zkušenost s organizovaným náboženstvím a v současné době se do něj aktivně zapojují. Podle nich je pravá podstata spirituálních prožitků v jejich sdílení a sdílení energie kterou tyto prožitky vytváří. Jiří uvádí, že zájem o novopohanství a Wiccu v něm vyvolali právě lidé se kterými se setkal díky jeho zájmu o náboženství, přírodu a ekologii *„Na internetu vzniklo pohanské otevřené fórum jako internetový portál, kde se sházeli lidé se zájmem o pohanství a diskutovali o něm a všem co k němu náleží a já jsem zjistil, že tohle je ono vše, co k tomu náleží se mi líbí a hlavně ta komunita.“*¹²³

Podobně se vyjadřují další tři respondenti, kteří mají s organizovanými pohanskými setkáními zkušenosti. Kateřina uvádí, že pro ni jsou setkání důležitá, protože nejen, že při společném provozování různých rituálů, (stejně jako uvádí Jiří) nabývá jejich účinnost na síle kvůli zapojení energie více lidí, ale také sdílejí zkušenosti a učí se tak od sebe navzájem. Kateřina však nesouhlasí s termínem organizovaného náboženství, protože ho vnímá jako negativní. Lidí, se kterými uskutečňuje náboženskou praxi označuje jako skupinku přátel, kteří sdílí svou víru a uskutečňují různé rituály.

Pouze jediný participant odmítal možnost skupinového setkání s lidmi se stejnými náboženskými zájmy *„Dřív jsem byl hodně společenský. Dnes jsem rád, když si můžu v klidu v přírodě bez lidí pustit Heilung či Wardrunu (Warduna je norská folková skupina, Heilung je skupina, která se zaměřuje mimo jiné na germánskou folkovou hudbu) a užívat si vše, co příroda nabízí. Nepotřebuji lidi k tomu, abych se obrátil při nádherné bouři k Thorovi.“* (Jan). Tři respondenti nejsou členy žádného pohanského uskupení, a to spíše z toho důvodu, že v jejich okolí žádné takové společenství není, anebo o něm neví. *„Neznám lidi ve svém blízkém okolí, kteří by se zajímali o severskou mytologii. Chtěl bych se, ale někdy účastnit nějakých pohanských setkání na svátky jako je například Lughnasad.“* (Miroslav).

¹²³ Jiří. 53. Rozhovor proběhl 26.5.2021

5.5. Vztah okolí k náboženskému vyznání respondentů

V tomto ohledu bylo důležité zjistit, zda participanti dávají svou náboženskou orientaci najevo. Osm uvedlo, že to může být patrné z jejich vzhledu. Nosí různé pohanské symboly na špercích a oblečení. Tři respondenti Pavel, Jan a Miroslav, kteří se zajímají především o severskou mytologii mají dlouhé vlasy a také většinou nosí delší vousy. Lucie 22 uvedla *„Myslím si, že to je na mě dost vidět, protože nosím šperky s keltskými symboly a oblékám se určitým stylem, ale také mám i tetování keltského rohatého boha Cernnunose a když se mě někdo zeptá co to znamená, tak nemám problém to člověku vysvětlit.“*. Z odpovědí participantů je mi tedy zřejmé, že se nebojí dát najevo svou víru tímto způsobem. *„Nosím na krku pentagram a mám ho i vytetovaný na místě, které mám stále zakryté oblečením. Jednou se mě na poště pán zeptal, co to mám na krku za symbol a já mu řekla, že to pentagram, pán mi k tomu řekl, že to je ale satanistický symbol, načeš jsem odpověděla, že původně nebyl pentagram satanistickým symbolem a co znamená. Myslím si, že to je jen strach zapříčiněný nevědomostí.“* (Johana)

Téměř všichni respondenti až na Janu odpověděli, že nikdy neměli problém s přijetím do společnosti kvůli jejich náboženskému vyznání. Jana odpověděla, že z jejího vzhledu to patrné není a nerada to dává najevo, protože se chce vyhnout nějakým nepříjemným reakcím z jejího okolí. Většina respondentů (7) však odpověděla kladně na otázku, zda se někdy setkali s radikálním odmítáním jejich víry. *„Moje bývalá přítelkyně to radikálně odmítala. Říkala, že je ateistkou, a to v tom smyslu, že věří jen ve vědu. Ve věci, které jsou dokázané a může si je ohmatat, říkala. Moc to nechápu, protože přeci takto všechny věci vysvětlit nejdou a spoustu věcí stále není vědecky prozkoumaných. V tomto vztahu nešlo pokračovat, protože já jsem se zajímal o různá náboženství a neodsuzuji je jen protože v ně nevěřím, ona ale nic netolerovala.“* (Jiří).

Pavel se setkal u nádraží s člověkem, který byl katolíkem a snažil se ho přesvědčit o tom, aby opustil svou dosavadní víru a konvertoval ke křesťanství *„Myslím si, že lidé, kteří mají potřebu takto ostatní přesvědčovat asi nebudou psychicky v pořádku, protože jsem se setkal i s katolíky se kterými jsme se o své víře otevřeně bavily a nebyl zde žádný náznak nerespektování se navzájem.“*

6. Novopohanství a jeho budoucnost v České republice

V této kapitole se na základě rozhovorů, poznatků a písemných zdrojů zabývám budoucností novopohanství v České republice a uvádím výsledky kvalitativního výzkumu. Domnívám se, že ústředním bodem, proč lidé volí právě novopohanská náboženství je vztah k přírodě. Lidé jsou svědky ekologických katastrof a následování určitých novopohanských náboženství sebou nese uctívání přírody, a tedy i určitou povinnost chovat se ekologičtěji. Vím, že výzkumný vzorek čítající deset dobrovolníků nemohu aplikovat obecně na prožívání každého českého novopohana. Nicméně z odpovědí participantů vyplývá, že v dnešní *tekuté modernitě* rádi věnují určitý čas pouze rituálům, přírodě, promluvě s bohy a sdílení spirituálních prožitků se členy různých pohanských uskupení. *„Myslím si, že novopohanství ať už člověka zajímá čarodějnictví, keltové a tak dále nabízí především přijmutí a porozumění sám sobě, přírodě i druhým lidem, ať už to jsou křesťané či muslimové.“* (Johana)

Výsledky výzkumu mi poskytly nečekanou odpověď na to, jak participanti vnímají spiritualitu. Téměř polovina (4) považují spiritualitu a víru za to samé. Všichni se shodují v tom, že zvolili novopohanská náboženství z toho důvodu, že chtěli být více ve spojení s bohy přírody a cykly Země. Polovina respondentů se setkávala se spiritualitou a různými formami víry od dětství. Další polovina uvedla, že od útlého věku jevila vlastní zájem o odlišné náboženské tradice. Zajímavý je příběh Kateřiny, která od dětství byla vychována v prostředí, kde se její otec zabýval šamanismem a matka bylinkářstvím. *„S přírodou a duchem přírody, chcete-li, jsem komunikovala prakticky odmala, kdy jsem milovala pobyt v přírodě. S vlastním podnikáním jsem se přírodě vzdálila z nedostatku času a po přestěhování do zahraničí jsem se vrátila přes mou skupinu přátel a jedinečnou fúzi našich kořenů, víry a odlišných směrů k vlastnímu pochopení animismu a víry jako takové.“*

Polovina participantů má zkušenost s pohanskými sešlostmi a rádi se jich účastní. Jiří dokonce uvádí, že tato setkání jsou pro něj a jeho víru zásadní. Zbytek participantů by se rád takového setkání účastnil. Tato skutečnost vyplývá z pozitivního a otevřeného přístupu novopohanů, kterým záleží na vlastním seberozvoji a chtějí společně sdílet pozitivní zkušenosti a vzájemně se vzdělávat ve své spirituální cestě. Jana uvádí, že na setkání Barbarského společenství jsou si všichni rovni, nikdo není nějak diskriminován. *„U ohně tam je nepřeborné množství různých typů lidí. Například minule se setkání účastnil i místní doktor a okolo ohně pobíhali nazi lidé. Nikdo zde nikoho nějak neodsuzuje.“*

Co se týká přijetí respondentů jejich okolím, zdá se že až na malé výjimky, (jako je přesvědčování o konvertování ke křesťanství u vlakového nádraží) se nesetkávají s radikálním odmítáním jejich víry, částečně je to také zapříčiněno tím, že se pohybují v okruhu lidí, kteří mají podobné náboženské zájmy. Co se týká i přijetí v pracovním prostředí setkávají se spíše s nepochopením. Nikdo z participantů se nějak nevymezoval vůči křesťanství, ani se k nějakému z odlišných náboženství nevyjadřoval negativně a jevíli dokonce i zájem o možnost dialogu s lidmi z odlišných náboženských tradic.

Částečně jsme se s participanty dotkli i tématu satanismu, přičemž sedm z nich se vyjádřilo tak, že si myslí, že uctívání negativních entit do života nemůže přinést nic pozitivního. Pavel uvedl, že se krátkou dobu o satanismus zajímal a přečetl si i Laveyovu *Satanistickou bibli*, nějak ho to však neoslovilo, protože informace v knize byly spíše povrchní a kniha je psána egoistickým stylem, který Jiří nevnímá nějak přínosně. Jana měla o satanismus osobní zájem, ale bylo to spíše povrchové (šlo o estetický dojem), když pak zaslechla nějaké příběhy ze svého okolí např. jedné známé, která se po praktikování černé magie stala nehoda. Těchto příběhů slyšela více, a tak se rozhodla od satanismu ve svém vlastním zájmu upustit. Martina satanismus razantně odmítá. *„Vím, že každá forma satanismu neobětuje zvířata a tak dále, ale satanismus nemohu vnímat v nějakém pozitivním nebo neutrálním světle, je založeno na sobectví a negativní energii.“*

Co se týká budoucnosti novopohanství domnívám se, že budeme svědky jeho většího rozvoje a utvoření nových novopohanských náboženských tradic. Novopohané se zdají být otevření vůči dialogu s odlišnými náboženskými tradicemi. Nemůžeme však zavrhnout i možnost znovu oživení pohanských tradic, ve kterých byly časté obětní rituály. Další možností je také fanatické propojení pohanských tradic s nacionalismem jako tomu bylo u nacistického Německa a uctívání Wotana. Ve Wicce shledávám přínos pro budoucí generace, které se rozhodnou se jí zabývat, v jejím přístupu k ekologii a v její silné etické stránce. Také se domnívám, že je otevřena dialogu s odlišnými náboženstvími a tím připravuje půdu pro přijetí ostatních jako sobě rovných s respektem vůči jejich odlišnému náboženství, národnosti či sociální příslušnosti. *„Jsem citlivý člověk a zdá se mi, že v dnešní době je to viděno jako slabost. Wicca mi ukázala, že je to mou předností. Vždy se snažím s přírodou a lidmi okolo sebe nakládat podle svého nejlepšího svědomí. Díky Wicce se cítím být v harmonii se svým okolím, přírodou a sama sebou.“* (Martina)

7. Závěr

Cílem mé práce bylo co nejlépe informovat o spiritualitě, novopohanství, Wicce a zaměřit se na skutečnost, proč v dnešní době tyto fenomény v českém religiózním prostředí nabírají na významu. Práci částečně ovlivnila situace vytvořená nuceným zavedením státních nařízení z důvodu šíření COVIDU-19 a veškeré rozhovory byly přeneseny do online prostředí. Nedostatkem se tedy může zdát nemožnost zúčastněného pozorování, které naštěstí pro mou práci nebylo zásadní. Důležité bylo především to, že participanti byli ochotní témata polostrukturovaných rozhovorů rozvíjet bez ohledu na to, že nastali technické potíže a například vypadal signál. Dobrovolně věnovali svůj čas, a i přes nežádoucí situaci komunikace pouze online, se co nejpřesněji snažili popsat situace, se kterými se setkávají kvůli své náboženské příslušnosti.

Práce je pojímána sociologickým pohledem. Právě v novopohanském náboženství a čarodějnické praxi Wicce spatřuji pozitivní přínos pro možnost dialogu. Jedno z pravidel tohoto náboženství je, že wiccané musí respektovat druhé a jejich svobodnou vůli. Pro pozitivní přínos dialogu je potřeba, aby jeho účastníci respektovali náboženské vyznání druhého člověka. Tím ovšem netvrdím, že Wicca je „spásou“ pro každého člověka na Zemi. Chci poukázat na fakt, že toto novopohanské náboženství v sobě nese určitá etická pravidla, jež mohou mít pozitivní přínos v sociologii náboženství, ale také například pro ekologii. V kvalitativním výzkumu jsem zjistila, že většina novopohanů se cítí být přijata českou společností. Tuto skutečnost nám může objasnit i fakt, že lidé, kteří se o novopohanství nezajímají akademicky nebo osobně o tomto tématu příliš neví. Jak už víme podle Zdeňka R. Nešpora lidé v České republice jsou okultním a mystickým vědám nakloněni, což může být další fakt, proč je novopohanství přijímáno převážně pozitivně. Také skutečnost vymezení se vůči katolické církvi zde hraje značnou roli.¹²⁴ Někteří participanti se přátelí s křesťany, či členy církve Hare Krišna a vedou s nimi dialogy o odlišnosti své víry, ale i spojitostech a také odlišných možnostech víry.

Při procesu psaní této práce se vynořovalo na povrch tolik náležitých skutečností a o každé z nich by mohla být napsána další bakalářská práce. Snažila jsem se tedy v tomto textu co nejlépe vystihnout českou spirituální a novopohanskou scénu, co je sní spojené a jak se její členové cítí být vnímáni okolím a jak oni sami vnímají své okolí a odlišné náboženské tradice.

¹²⁴ NEŠPORA, R. Zdeněk, LUŽNÝ, Dušan a kolektiv. 2008. *Náboženství v menšině: Religiozita a spiritualita v současné české společnosti*. Vyd. 1. Praha: Malvern. 206 s. ISBN 978-80-86702-53-7

8. Bibliografie

BUCKLAND, Raymond. 2017. *Velká učebnice čarodějnictví a magie*. Vyd. 2. Přeložila J. NOVOTNÁ. Praha: Euromedia Group a.s. 269 s. ISBN 978-80-7549-153-4

HARMONY, Nice. 2018. *Wicca: a modern guide to witchcraft & magic*. Vyd. 1. Londýn: The Orion Publishing Group. 229 s. ISBN 978-1-4091-8145-3

CUNNINGHAM, Scott. 2019. *Living Wicca: a further guide for the solitary practitioner*. Vyd. 1. Woodbury: Llewellyn Publications. 161 s. ISBN 978-0-87542-184-1

CUNNINGHAM, Scott. 2007. *Magická Wicca: Magie, Rituály, Rady*. Vyd. 1., Přeložila D. KRHUTOVÁ. Praha: Fontána. 221 s. ISBN 978-80-7336-400-7

GUILSBOROUGH, Kitty. 2019. *The little book of witchcraft*. Vyd. 1. Londýn: Gaia Books. 95 s. ISBN 978-1-85675-395-1

Sborník Prací Pedagogické Fakulty Masarykovy Univerzity. 2006. *Spiritualita: fenomén spirituality z pohledu filozofie, religionistiky, teologie, literatury, teorie a dějin umění, pedagogiky, sociologie, antropologie, psychologie a výtvarných umělců*. Vyd. 1. Brno: TAVA Graphical s.r.o. 542 s. ISBN 80-210-4206-0

SOKOLÍČKOVÁ, Zdenka. 2014. *Výzvy pro transkulturní komunikaci*. Vyd. 1. Ostrava: Moravapress. 88 s. ISBN 978-80-87853-22-1

NEŠPOR, Zdeněk R. 2004. *Sociologické studie, Jaká víra? Současná česká religiozita/spiritualita v pohledu kvalitativní sociologie náboženství*. Vyd. 1. Praha: Sociologický Ústav AV ČR. 114 s. ISBN 80-7330-061-3

TYCHO, A.P. 2001. *Tak mnoho cest, příručka o náboženství, sektách, New age a nových duchovních směrech*. Vyd. 1. Olomouc: Spolek moravských nakladatelů. 301 s. ISBN 80-238-7253-2

HOLUB, Josef a STANISLAV, Lyr. 1992. *Stručný etymologický slovník jazyka českého: se zvláštním zřetelem k slovům kulturním a cizím*. Vyd. 2. Praha: Státní Pedagogické Nakladatelství. 485 s. ISBN 80-04-23715-0

HANEGRAAFF, Wouter. 1998. *New age religion and western cultures*, Vyd. 1. New York: State univerzity of New York press. ISBN 0-7914-3854-6

ROLAND, Paul. 2008. *Nacisté a okultismus: temné síly ve službách Třetí říše*. Vyd. 1. Praha: Svojtka & Co. ISBN 978-80-7352-792-1

NEBOROWIK, Irena a BABINSKÍ, Grzegorz. 1997. *New religions phenomena in central and eastern europe*. Vyd. 2. Kraków: NOMOS. 392 s. ISBN 83-85527-56-7

LEWIS, James R. 1999. *Witchcraft Today: an encyclopedia of Wiccan and neopagan traditions*. Vyd. 2. Santa Barbara: ABC-Clio. 313 s. ISBN 1-57607-134-0

ROLAND, Paul. 2008. *Nacisté a okultismus: temné síly ve službách Třetí říše*. Vyd. 1. Praha: Svojtka & Co. 194 s. ISBN 978-80-7352-792-1

HOWARD, Michael. 2009. *Modern Wicca: A History From Gerald Gardner to the Present*. Vyd. 1. Woodbury: Llewellyn Publications. 327 s. ISBN 978-0-7387-1588-9

STARHAWK a M. MACHA NIGHTMARE. 2010. *Pohanská kniha mrtvých: praktické rituály, modlitby, požehnání a meditace o smrti*. Vyd. 2. Praha: Grada Iniciale. ISBN 978-80-247-3160-5.

TEASDALE, Wayne a CAIRNS, George. 2016. *The Community of Religions: Voices and Images of the Parliament of the World Religions*. Vyd. 2. Londýn: Bloomsbury Academic. 257 s. ISBN 978-1-4742-8086-0

SHEPPARD, L. Kathleen. 2013. *The Life of Margaret Alice Murray: A Woman's Work in Archaeology*. Vyd. 1. Lanham: Lexington books. 267 s. ISBN 978-0-7391-7417-3

MURRAY, Margaret. 1929. "Withes" *secret revealed*. Nottingham Evening Post. Nottingham. Thomas Forman. 1.s.

SIMPSON, Jacqueline. 1994. *Margaret Murray: Who Believed Her, and Why?* Folklore. 9 s. ISSN 0015-587X

DI FIOSA, Jimahl. 2010. *A Coin for the Ferryman: The Death and Life of Alex Sanders*. Vyd. 1. USA: Logios. 229 s. ISBN 978-1456359881

ŘIHÁČEK, Tomáš. ČERMÁK, Ivo. HYTYCH, Roman a kolektiv. 2013. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita. 190 s. ISBN 978-80-210-6382-2

HENDL, Jan. 2008. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Vyd. 2. Praha: Portál. 404 s. ISBN 978-80-7367-485-4

HARRIS, Sam. 2005. *The end of faith: Religion, Terror, and the Future of Reason*. Vyd. 1. Londýn: W.W. Norton & Company. 346 s. ISBN 0-393-03515-8

KOLMAŠ, Josef. 2001. *Tibetská kniha mrtvých*. Vyd. 1. Přeložil J. KOLMAŠ. Praha: Vyšehrad. 185 s. ISBN 80-7021-473-2

GARDNER, G. B. 1936. *Keris and other Malay weapons*. Vyd. 2. Singapore: Progressive Publishing company. 133 s. ISBN 974-830-429-9

ROBINSON, Shawn a GREENWAY, Leanna. 2017. *Wiccapédie: bílá magie v moderní příručce*. Vyd. 1. Přeložil: KOLODRUBEC, Aleš. Praha: Euromedia Group. 311. ISBN 978-80-7549-167-1

Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně. 2019. Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 22 č. 3. ISSN 1212-1371

Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně. 2015, Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 18. č. 1. ISSN 1212-1371

Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně. 2019. Red. Zdeněk Vojtíšek. Praha: Karolinum, roč. 22 č. 2. ISSN 1212-1371

KARLOVÁ, Jana. 2014. *Domov identita a světonázor: Jako součást Transkulturní komunikace*. Vyd. 1. Ostrava: Moravapress. 108 s. ISBN 978-80-87853-19-1

BEHRINGER, Wolfgang. 2006. *Čarodějnictví, globální historie: Zásadní kniha pro všechny zájemce o historii čarodějnictví a magie*. Vyd. 1. Přeložil: CINKE, Vladimír. Praha: ALBATROS Media. 422 s. ISBN 978-80-7388-760-5

NEĚPOR, R. Zdeněk, LUŽNÝ, Dušan a kolektiv. 2008. *Náboženství v menšině: Religiozita a spiritualita v současné české společnosti*. Vyd. 1. Praha: Malvern. 206 s. ISBN 978-80-86702-53-7

BURDA, František. 2013. *O násilí v kultuře: Girardovské reflexe*. Vyd. 1. Ostrava: Moravapress. 122 s. ISBN 978-80-87853-01-6

Internetové odkazy

MALÝ, Jakub a MÜLLER, Karel. 2020. *Pastoral Talk-Tomáš Halík*. [online] In: Youtube.com. [Cit. 14.5.2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=E3caHbIjaYY&ab_channel=PastoralBrothers

ČT24, Česká televize. 2021. *Duka se odmítá omluvit za údajné zneužívání v kléru*. [online] In: Ct24.ceskatelevize.cz. [Cit. 14.5.2021]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3333028-duka-se-odmita-omluvit-za-udajne-zneuzivani-v-kleru>

ÚŘAD, Český statistický. 2011. *Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu*. [online] In: Czso.cz. [Cit. 13.6.2021]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/nabozenska-vira-obyvatel-podle-vysledku-scitani-lidu-2011-61wegp46f1>

SPOLEČNOST, pohanská. 2021. [online] In: pohanskaspolecnost.cz [Cit. 21.6.2021]. Dostupné z: <https://pohanskaspolecnost.cz/>

KRUH, pohanský. 2013. [online] In: Pohanskykruh.wordpress.com. [Cit. 21.6.2021]. Dostupné z: <https://pohanskykruh.wordpress.com/>

DVTV. 2014. [online] In: video.aktualne.cz. [Cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/ordelt-cesi-jsou-vykoreneni-chybi-nam-kontakt-s-nasimi-tradi/r-c5644fe44cdf11e7983b002590604f2e/>

FACEBOOK. 2018. [online] In: facebook.com. [Cit. 21.6.2021] Dostupné z: <https://www.facebook.com/151440798262844/posts/2351864528220449/>

SLOVANSKY, kruh. 2018. [online] In: slovanskykruh.cz. [Cit. 24.6.2021]. Dostupné z: <http://www.slovanskykruh.cz/category/kdo-jsme-1/>

AUROVILLE. 20014. [online] In: auroville.org. [Cit. 20.5.2021] Dostupné z: <https://auroville.org/>

WORDPRESS. Files. 2004. [online] In: sarmatia.files.wordpress.com. [Cit. 2.6.2021] Dostupné z: https://sarmatia.files.wordpress.com/2009/11/jung_wotan2.pdf

FACEBOOK. 2018. [online] In: facebook.com. [Cit. 21.6.2021] Dostupné z: <https://www.facebook.com/151440798262844/posts/2351864528220449/>

LEWIS, J. R. 2015. [online] In: archiv.ub.uni-meuburg.ce. *Diabolical Authority: Anton LaVey, The Satanic Bible and the Satanist "Tradition"*. Marburg Journal of Religion. [Cit. 29.6.2021] Dostupné z: <https://doi.org/10.17192/mjr.2002.7.3733>

IROZHLAS. 2004. [online] In: irozhlas.cz. *Koncert black metalové skupiny v Krakově šetří prokuratura*. [Cit. 2.6.2021]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/koncert-black-metalove-skupiny-v-krakove-setri-prokuratura_200402041158_mtaborska

WHITE, Manon Hedenborg. 2014. [online] In: academia.edu. *Contemporary paganism*. [Cit. 18.6.2021]. Dostupné z: https://www.academia.edu/7638134/Contemporary_Paganism

GREENE, Heather. 2017. [online] In: wildhunt.org. [Cit. 26.6.2021]. Dostupné z: <https://wildhunt.org/2017/09/raymond-buckland-1934-2017.html>

DUCKETT, V.K. 2010. [online] In: scholar.google.com. *The Wheel of the Year as a Spiritual Psychology for Women. International journal of transpersonal studies*. [Cit. 26.6.2021]. Dostupné z: https://scholar.google.com/scholar?hl=cs&as_sdt=0%2C5&q=The+Wheel+of+the+Year+as+a+Spiritual+Psychology+for+&btnG=

HOWCAST. 2013. [online] In: youtube.com. [Cit. 29.6.2021]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=LWHyptdfc0I&ab_channel=Howcast

Přílohy

Otázky podávané participantům

Jaké pohanské náboženství vyznáváte? (dozadu do přílohy)

Krátce popište svou spirituální cestu.

Jak dlouho toto náboženství vyznáváte?

1. Co pro Vás představuje pojem náboženství? Jaký vidíte rozdíl mezi náboženstvím a vírou? Náboženstvím a spiritualitou? Chápete svou víru jako náboženství nebo spiritualitu? Jde o vnitřní prožitek nebo nauku? Je to spíše koníček?
2. Praktikujete nějaké konkrétní učení nebo jdete ve vyznávání tohoto náboženství svou vlastní cestou?
3. Co pro Vás novopohanství představuje?
4. Proč toto náboženství vyznáváte?
5. Jak se změnil váš pohled na svět s vyznáváním tohoto náboženství?

1. Provozuje někdo z členů rodiny nebo provozoval někdo z vašich předků toto náboženství?
2. Nevznikají u vás v rodině nějaké náboženské střety?
3. Co Vás přivedlo k vyznávání tohoto náboženství? Čerpáte z knih nebo i z nějakých osobních organizovaných setkávání?
4. Vyznávala/Vyznával jste v minulosti nějaké jiné náboženství?

Na stupnici od 1. do 10. (1-nejméně, 10-nejvíce) jak hluboce vyznáváte toto náboženství?

1. Provádíte nějaké spirituální praxe každý den?
2. Obracíte se ke své víře pouze v určité momenty vašeho života? (v nouzi)
3. Jak přijímáte ostatní náboženství?
4. Uchovávejte svou náboženskou praxi spíše v tajnosti?
5. Myslíte si, že se Vaše víra může v průběhu života přeorientovat?

Provozujete toto náboženství sama/sám nebo ve skupině?

1. Pokud provozujete toto náboženství sám/sama z jakého důvodu?
2. Pokud provozujete toto náboženství ve skupině, z jakého důvodu?
3. Jaký užitek Vám přináší provozovat toto náboženství ve skupině/o samotě? Co si myslíte o organizovaném náboženství?

Jaký postoj k Vám má vaše okolí ohledně vaší víry?

1. Jak poprvé reagovalo Vaše okolí na Vaše náboženské vyznání?
2. Ví o Vašem náboženském vyznání kolegové v práci? Pokud ano, byla/byl jste začleněna/začleněn do kolektivu?
3. Měla/měl jste někdy problém s přijetím do společnosti, kvůli svému náboženskému vyznání?
4. Máte pocit nejistoty, když o Vaší víře začnete mluvit ve společnosti?
5. Setkala/Setkal jste se někdy s radikálním odmítáním Vaší víry?
6. Snažíte se okolí přimět k tomu, aby začalo také vyznávat toto náboženství?